

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька обласна рада
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ (2022 р.)

Книга пам'яті

Хмельницький – 2023

УДК 37.014.5 :316.485.26(477)«2022»(058)

О 72

*Рекомендовано до друку вченою радою
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол № 5 від 26 квітня 2023 р.)*

Редактор:

Шоробура І.М. – ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України.

О 72

Освіта України в умовах війни (2022 р.): Книга пам'яті / укладачі: І. Шоробура, О. Галус, Б. Кришук, В. Адамський, В. Островий, Н. Підгурська. Хмельницький: ФОП Стрихар А. М., 2023. 131 с.

У Книзі пам'яті «Освіта України в умовах війни (2022 р.)» висвітлено наслідки пошкодження та руйнації окремих закладів освіти України в результаті повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 р. Подано інформацію про роботу Освітніх хабів Хмельниччини на допомогу внутрішньо переміщеним особам та іншим категоріям людей, зокрема дітей, яким потрібна культурно-освітня та психосоціальна допомога.

УДК 37.014.5 :316.485.26(477)«2022»(058)

© ХГПА, 2023

© Ільїнський С.В. (обкладинка), 2023

ЗМІСТ

Пошкоджені та зруйновані заклади освіти внаслідок агресії росії проти України (2022 р.)

Донецька область

Авдіївська загальноосвітня школа I-II ступенів № 1 Авдіївської міської ради	21
Авдіївська опорна загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Авдіївської міської ради	22
Авдіївська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Авдіївської міської ради	23
Авдіївський навчальний дошкільний заклад «Малюк»	24
Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»	25
Бахмутська загальноосвітня школа I-II ступенів № 2 Бахмутської міської ради	26
Бахмутська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 з профільним навчанням Бахмутської міської ради	27
Бахмутська загальноосвітня школа I-II ступенів № 4 Бахмутської міської ради	28
Загальноосвітня школа I-III ступенів №18 імені Дмитра Чернявського.....	29
Богородичанська загальноосвітня школа I-II ступенів Слов'янської районної ради	30
Івано-Піпільський ліцей Костянтинівської міської ради	31
Мар'їнський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 2 Мар'їнської міської військово-цивільної адміністрації Покровського району	32
Маріупольський навчально-виховний комплекс № 1.....	33
Маріупольська загальноосвітня школа № 30.....	34
Маріупольський дитячий садок № 117.....	35

Сумська область

Комунальний заклад Есманської селищної ради «Есманська загальноосвітня школа I-III ступенів»	36
Павлівська гімназія Білопільської міської ради, с. Павлівка...	37
Іскрисківщинська гімназія Білопільської міської ради	38
Кіндратівський дошкільний навчальний заклад «Вербиченька» Кіндратівської сільської ради Сумського району.....	39
Білопільська гімназія № 4 Білопільської міської ради Сумського району	40

Вирівський ліцей Річківської сільської ради Сумського району	41
--	----

Харківська область

Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 118 Харківської міської ради	42
Харківський ліцей № 75 Харківської міської ради	43
Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 17 Харківської міської ради	44
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 96 Харківської міської ради	45
Школа № 1 Ізюмської міської ради	46
Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 134 Харківської міської ради	47
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 35 Харківської міської ради	48
Харківська спеціальна школа № 12 для дітей з порушенням зору	49
Харківська загальноосвітня школа I-III ступенів № 78 Харківської міської ради	50
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна.....	51
Харківський національний університет міського господарства імені О.М.Бекетова	52
Гуртожиток Харківського аграрного університету імені В.В.Докучаєва	53

Луганська область

Гірська обласна спеціальна школа	54
Комунальний заклад «Рубіжанська обласна спеціальна школа «Кришталік»	55
Білогорівський ліцей Северодонецького району	56
Лисичанська багатопрофільна гімназія	57
Комунальний заклад «Лисичанський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 7 «Іскорка»	58
Комунальний заклад «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 21 «Казка» загального типу Станично-Луганської селищної територіальної громади»	59
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка.....	60

Житомирська область

Житомирський міський ліцей № 25	61
---------------------------------------	----

Дніпропетровська область

Апостолівський ліцей № 1 Апостолівської міської ради Криворізького району	62
Великокостромська гімназія-філія Зеленодольського ліцею	

№ 2 Зеленодольської міської ради	63
Кіровоградська область	
Онуфріївський ліцей Онуфріївської селищної ради	64
Льотна академія Національного авіаційного університету.....	65
Черкаська область	
Паланський ліцей Паланської сільської ради Уманського району	66
Херсонська область	
Херсонська гімназія № 6 Херсонської міської ради	67
Олександрівська загальноосвітня школа I-III ступенів Каланчацької селищної ради	68
Посад-Покровський ліцей Чорнобаївської сільської ради	69
Комунальний заклад «Архангельський опорний заклад загальної середньої освіти» Високопільської селищної ради	70
Херсонська спеціалізована школа I-III ступенів № 24 із поглибленим вивченням математики, фізики та англійської мови Херсонської міської ради	71
Миродубівський ліцей Білозерської селищної ради	72
Комунальний заклад «Олешківська гімназія № 3» Олешківської міської ради	73
Комунальний заклад «Високопільський опорний заклад загальної середньої освіти»	74
Київська область, м. Київ	
Опорний заклад освіти «Макарівський ліцей № 1» Макарівської селищної ради	75
Ліцей № 1 Гостомельської селищної ради	76
Ірпінський ліцей I-III ст. № 3 Ірпінської міської ради	77
Комунальний навчальний заклад «Васильківський професійний ліцей»	78
Комунальний заклад Київської обласної ради «Макарівський медичний фаховий коледж»	79
Державний професійно-технічний навчальний заклад «Бородянський професійний аграрний ліцей»	80
Комунальний заклад «Гаврилівський заклад дошкільної освіти № 10 «Веселка» Бучанської міської ради	81
Київський національного університету імені Тараса Шевченка.....	82
Чернігівська область	
Чернігівський дошкільний навчальний заклад № 72 Чернігівської міської ради	83
Національний університет «Чернігівська Політехніка»	84
Михайло-Коцюбинський ліцей Михайло-Коцюбинської селищної ради Чернігівського району	85

Новгород-Сіверський державний лицей імені К.Д.Ушинського.....	86
Чернігівський колегіум № 11 Чернігівської міської ради	87
Чернігівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 18 Чернігівської міської ради	88
Чернігівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 21 Чернігівської міської ради	89
Новгород-Сіверська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Новгород-Сіверської міської ради	90
Чернігівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 20 Чернігівської міської ради	91
Запорізька область	
Комунальний заклад Воздвижівська загальноосвітня школа I-III ступенів Воздвижівської сільської ради	92
Комишуваська школа соціальної реабілітації Міністерства освіти і науки України	93
Комунальна установа «Кінськороздорівський навчально-виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад» Воскресенської сільської ради Поголівського району	94
Червоненська філія комунального закладу «Опорний заклад загальної середньої освіти «Лідер» Гуляйпільської міської ради	95
Комунальний заклад «Василівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1» Василівської міської ради	96
Комунальний заклад «Малинівська ЗОШ I-III ступенів» Гуляйпільської районної ради	97
Комунальний заклад «Оріхівська дитяча музична школа імені Марії Сокіл» Оріхівської міської ради	98
Миколаївська область	
Миколаївський політехнічний фаховий коледж	99
Миколаївський лицей імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради	100
Миколаївська загальноосвітня школа I-III ступенів № 48	101
Одеська область	
Дачненський лицей № 2 Дачненської сільської ради	102
Освітні хаби Хмельниччини	
Освітній хаб Хмельниччини як інноваційний проєкт у сфері освіти під час війни.....	103
Освітній хаб Хмельниччини.....	107
Влада і громада: Освітній хаб.....	108
Освітній хаб у Хмельницькому.....	111

Допомога внутрішньо переміщеним особам.....	112
Освітній хаб «Життєвий капітал».....	113
Опанувати ІТ-сферу у Хмельницькому можна безкоштовно.....	113
Безкоштовне навчання для тимчасово переміщених осіб.....	114
Освітній хаб. Освіта до душі.....	115
Освітній проєкт «Дні маленьких читачів».....	116
Діє освітній проєкт «Дні маленьких читачів».....	117
Освітній хаб Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: реалії та перспективи.....	118
Співпраця Товариства Червоного Хреста та Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії щодо психологічної і соціальної підтримки дітей.....	125
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія гостинно запрошує.....	126

ВСТУПНЕ СЛОВО

першого заступника голови

Хмельницької обласної військової адміністрації

Сергія ТЮРИНА

З початку війни 24 області зазнали ракетних ударів. Відтоді українці живуть в умовах жорстокої, брутальної повномасштабної війни, що перекреслила життя до 24 лютого 2022 року й остаточно зруйнувала міжнародний порядок у світі.

Водночас російській військовій агресії проти України – 9 років. Війна розпочалася, відколи росія, ховаючись за гібридною агресією, в 2014 році анексував Крим й окупувала частини Донецької та Луганської областей. Широкомасштабне вторгнення рік тому стало кульмінацією війни, що точиться уже 9 років. Це був рік, який складно вичерпно описати словами.

Перші місяці широкомасштабної війни були найтяжчими в історії сучасної України. Ворог окупував міста й села. Населені пункти, що відчайдушно оборонялися, ворог стирив з лиця землі артилерією та авіацією.

Агресор влаштував справжній геноцид на окупованих територіях. Буча, Ірпінь, Бородянка, Ізюм, Тростянець, Маріуполь, Оленівка – тепер це не тільки назви українських міст та селищ, це символи російських воєнних злочинів і геноцидних практик.

Звитяга та боротьба українського народу ввійде в історію. Через рік після вторгнення, коли ціною життів українців вдалося стримати зло й тиранію, а потім звільнити сотні населених пунктів на півночі України, провести успішні контрнаступи на Харківщині та Херсонщині.

Коли прикладом безстрашності стала «Азовсталь». Коли вічною славою звитяги покрили себе Гостомель та Вугледар. Коли нездоланною фортецею став Бахмут – рашистському ворогу, що планував «взяти Київ за три дні», нічого не залишається, як ціною життів продовжувати війну, обстрілювати житлові будинки, дитячі садочки, школи, заклади професійно-технічної (технічної), вищої освіти, заклади культури та лікарні, намагаючись виснажити нас, відтягнути неминуче – відповідальність за воєнні злочини.

Сотні тисяч людей пішли добровольцями до Сил оборони України, навіть якщо вчора нічого не знали про військову справу. Мільйони об'єдналися для підтримки армії та держави. Упродовж року кожен зробив внесок у спротив агресору та злочинцю: захищав Україну зі зброєю в руках чи займався волонтерством, протидіяв російській пропаганді та дезінформації чи донатив на потреби війська, рятував людей з-під завалів після обстрілів чи лагодив критичну інфраструктуру, відстоював українські інтереси на дипломатичному рівні чи представляв Україну на міжнародних майданчиках і платформах, підтримував бойовий дух воїнів або тих, хто поруч і кому важко, рятував життя і здоров'я українських захисників чи тих, хто беззахисний і вразливий.

27 січня 2015 року Верховна рада України визнала російську федерацію агресором. 22 травня 2022 року Верховна Рада України визнала російську федерацію державою-терористом з тоталітарним неонацистським режимом та заборонила його пропаганду, а також пропаганду акту агресії росії проти України.

Тому сьогодні, через рік виснажливої широкомасштабної війни, пригадаймо, шлях, який ми вже пройшли – 9 років – і на що виявились здатні. Нам не давали шансів, а ми вистояли і показали, що навіть під час війни можливо залишатися на боці добра й людяності.

А раз вистояли – значить переможемо. І докладемо зусиль, щоб країна-агресор сповна відповіла за скоєне. Заради своєї країни та щоб цінності свободи, демократії й людяності не зазнали поразки у світі.

*Сергій ТЮРІН,
перший заступник голови
Хмельницької обласної військової адміністрації*

ВСТУПНЕ СЛОВО
голови Хмельницької обласної ради
Віолети ЛАБАЗЮК

Російська збройна агресія проти України – пряме застосування збройної сили росією проти суверенітету і територіальної цілісності України.

24 лютого 2022 року повномасштабним вторгненням російської армії розпочався новий, найжорстокіший етап російсько-української війни, яка триває від 2014 року. Це – народна війна за незалежність і суверенітет України, за її цивілізаційний вибір.

Цей страшний день відкрив жахливу сторінку нашої історії. І цей день продовжується до сьогодні. Україна зазнала багато людських втрат, численні руйнування. У цій війні російська федерація здійснює агресію проти України, використовуючи зброю та насильство проти українських військовослужбовців та мирного населення. Внаслідок цього загинули тисячі людей, було завдано значної шкоди майну та інфраструктурі, а також було порушено права людини.

Російські окупанти продовжують тероризувати мирне населення та знищувати сліди своїх злочинів. Проте за свою історію Україна вже пережила імперський колоніальний підхід, який змушував цілі народи змінювати регіони проживання.

Війна має глибокі історичні, етнічні та геополітичні корені, а також є складною міжнародною проблемою. Це призвело до загострення ситуації між росією та більшістю країн Заходу, що спонукало до введення санкцій проти росії та її ізоляції на міжнародній арені.

Україна прагне до повного звільнення всіх окупованих територій, відновлення суверенітету та територіальної цілісності у міжнародно-визнаних кордонах, включно з окупованими в 2014 році частинами Донецької та Луганської областей, Автономною Республікою Крим та містом Севастополь.

У цей складний час українська армія проходить надважкі випробування, набуває безцінного бойового досвіду і впевнено, з усіх сил робить все, аби зламати загарбницькі плани знахабнілого ворога. Здобутий досвід дає змогу гідно, а головне ефективно і чітко

виконувати поставлені завдання. Але підтримка Збройних сил України є найголовнішим завданням не лише для військових, а й для кожного з нас.

Дякуємо нашим воїнам за мужність, патріотизм та відданість державі! Слава Збройним силам України!

Вічна слава Героям, які полягли в боях за територіальну цілісність нашої держави!

Разом – до Перемоги!

Слава Україні!

Віолета ЛАБАЗЮК,

голова

Хмельницької обласної ради

ВСТУПНЕ СЛОВО

**ректора Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Інни ШОРОБУРИ**

Війна росії проти України триває вже майже 9 років. У лютому 2022 року відбулось масштабне вторгнення, тоді як війна та окупація окремих територій тривають з 2014 року. Страшним лихом і незагойними ранами увірвалась у наше життя війна. Війна, яка триває зараз – це не жахливий сон, а страшений період нашої історії. Сьогодні діти та молодь стали тією верствою населення країни, яка відчуває на собі найбільшу відповідальність за майбутнє держави.

Країна-агресор стверджує, що наносить удари виключно по військових об'єктах нашої країни, проте численні факти та аргументи спростовують це твердження – російські війська руйнують школи та університети, дитячі будинки і садочки.

Через війну, розпочату росією, продовжуються пошкодження та руйнування освітніх закладів – таких наразі 3170. З-поміж них майже 1500 закладів середньої освіти, 909 – дошкільної, 528 – вищої. Станом на кінець лютого 2023 року на 300 млн. дол. у порівнянні з грудневими обрахунками зросли збитки сфери освіти – до 8.9 млрд. дол.

Сфера освіти, як і всі сфери життя суспільства, зазнала суттєвих змін в умовах воєнного стану. Усі ми вчилися та продовжуємо вчитися жити в цих нових умовах.

Щодня всі учасники освітнього процесу мають долати виклики війни: вимушені перерви у навчанні, перехід на дистанційну або змішану форму навчання, повітряні тривоги та відключення електроенергії.

Повномасштабна війна погіршила доступ до освіти, поглибила наявні освітні нерівності, негативно вплинула на якість освітнього процесу й успішність, а також відобразилася на психоемоційному стані здобувачів освіти.

Війна росії проти України є не стільки регіональним, скільки цивілізаційним конфліктом. Демократична Україна веде війну за незалежність проти російського неоколоніалізму, який уособлений авторитарним режимом, що відкидає право на існування самостійної

української нації. Україна захищає увесь ліберально-демократичний світ від спроб ревізйонізму існуючого світопорядку, базованого на верховенстві права. Натомість росія прагне змінити баланс сил, застосовуючи принцип права сили.

Основна мета військових та гібридних зусиль росії – не лише відновити власну сферу впливу у Східній Європі, а й зруйнувати єдність, послабити та дискредитувати багатосторонні інституції Західного світу, передусім ЄС та НАТО.

Саме рух України в напрямку інтеграції до зазначених європейських і євроатлантичних структур був використаний як формальне обґрунтування початку повномасштабних бойових дій росії проти України.

Україна має отримати чіткі та дієві міжнародно-правові гарантії безпеки. Україна створить умови для добровільного повернення біженців та внутрішньо переміщених осіб на території, з яких вони були змушені виїхати через військову агресію росії.

Росія має сплатити компенсації за завдані Україні масові руйнування. Військові злочинці повинні понести відповідальність. Росія має бути позбавлена спроможностей до збройної агресії у майбутньому.

Після війни Україна, пройшовши шляхом реформ, приєднається у якості повноправного члена до європейських та євроатлантичних інституцій, що зафіксовано в Конституції України.

Ми усі віримо у нашу перемогу, дякуємо нашим воїнам, які боронять незалежність нашої держави, для того, щоб життя продовжувалось, щоб світило сонце і сміялись наші діти у рідній Україні!

Інна ШОРОБУРА,

ректор

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРІЇ: ВІД СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ДО СЬОГОДЕННЯ

24 лютого 2022 р. росія розпочала відкриту агресію проти України. Її метою є знищення Української державності та національної ідентичності, яка формувалася впродовж віків, включення останньої винятково до сфери впливу «руського мира».

Російсько-українське протистояння належить до найбільш доленосних в історії Східної Європи. Джерела його сягають ще доби Середньовіччя, коли різні держави та династії змагалися за панування на просторі між Балтикою і Чорним морем. Саме на частині цих земель протягом тисячоліть формувалася українська нація.

Витоки формування державності на теренах сучасної України безпосередньо пов'язані з перетворенням Києва на основний політичний та культурний центр руських племен. Власне навколо нього відбувається об'єднання територій між Чорним і Балтійським морями. Свого найвищого розвитку Русь досягла за князя Володимира Святославича, який наприкінці X ст. здійснив її хрещення, та Ярослава Мудрого, за якого проведено кодифікацію законів і створено перший письмовий звід норм давньоруського права – «Руська правда».

Із середини XII ст., після смерті Ярослава, внаслідок чвар його нащадків, Київська держава змінює форму свого політичного устрою, перетворюючись із відносно єдиної й централізованої монархії у федеративну структуру. При цьому до монголо-татарського нашествия Київ продовжував відігравати традиційну для нього роль загальнодержавного центру з осідком глави православної церкви Русі – митрополита.

У часи політичного занепаду Київської держави старе історичне ім'я українського народу – русь, русин, руський – було привласнено московітами, державна територія яких щойно розпочала формуватися. А відтак Руське державне утворення IX-XI ст. аж ніяк не могло стати результатом творчості російського народу, бо на той час його просто ще не існувало.

Водночас втрата українським народом свого історичного імені не означала його фізичного зникнення на теренах державного життя. Продовжувачем традицій Київського державотворення стало Галицько-Волинське князівство, що постало завдяки Роману Мстиславовичу та набуло подальшого розвитку за його сина Данила. Увібравши в себе кращі зразки української культури, князівство наразі забезпечило плідний вплив на цю культуру

західноєвропейських цивілізацій. Завдяки цьому тяглість національного життя було продовжено до середини XIV ст.

В наступний історичний період розвиток більшості українських земель тісно пов'язаний з розвитком Великого князівства Литовського. Майже два століття Велике князівство Литовське й Руське перетворилося на грізного суперника Москви, якій, щоб вистояти в цій боротьбі, доводилося напружувати всі сили. На відміну від правителів Литовської держави, нащадки Івана Калити здійснювали «жорстку» політику, вдаючись переважно до репресій, а не пільг і поступок у захоплених ними удільних князівствах.

Особливо наполегливо боротьбу з Литвою за «спадщину Русі» повів великий князь московський Іван III. Його союз із кримським ханом Менглі I Гераєм мав певні військові успіхи, що відбилося на титулуванні князя: від середини 1480-х рр. він почав називати себе «государем і великим князем всея Русі». Це не лише підсумовувало «об'єднавчу» політику московського правителя, а й містило виразні претензії на зверхність над усією «київською спадщиною», більшість якої досі перебувала в складі Литовської та Польської держав.

Відтоді московська територіальна експансія до сьогодні визначає сутність українсько-російських взаємин. А її похідними залишається заперечення самотності українського етносу й подання його як частини «русского мира», а також прагнення стерти з лиця землі все українське шляхом тотального зросійщення українців або їхнього фізичного знищення.

На сьогодні існує достатньо велика кількість фахових студій, в яких автори переконливо доводять, що абсолютна більшість «руських» (українців та білорусів), тобто підданих Великого князівства Литовського, були міцно інтегровані не лише до політичної системи цієї держави, а й сприймали спроби Москви накинути їм свої порядки як насильницьке схилення до чужих, незвичних, неєвропейських правил взаємин суспільства і влади.

Розпочавши формування жорстко централізованих, на взірць східної деспотії, владних інституцій, Московія потребувала ідейного обґрунтування апетитів своїх творців. Так на початку 1520-х рр. з'явилася теорія «Москва – третій Рим», сформульована старцем псковського Єлеазарова монастиря Філофеем. Вона стала незамінним підґрунтям для здійснення гібридної війни й територіальної експансії російської держави як на теренах Київської Русі, так і на Балканах, на Кавказі й на Близькому Сході.

Наочно несумісність двох моделей (української й російської) шляхів розвитку держави й суспільства, міжнародної поведінки була продемонстрована в процесі юридичного оформлення та практичної реалізації Переяславсько-Московської угоди 1654 р. Тоді

попередні епізодичні контакти переросли в більш тісні взаємини, й уже не лише вище київське православне духовенство та козацька старшина, а й набагато ширший загаль українства отримав можливість роздивитися так званих братів зблизька. Переяслав 1654 р., що, на думку Б. Хмельницького, був суто тактичним кроком, покликаним використати Москву задля звільнення України з-під влади Речі Посполитої, а також задля міжнародно-дипломатичного визнання відновленої Української держави – Війська Запорозького та її глави – гетьмана, став не відправним пунктом українсько-російського зближення, а каталізатором взаємного неприйняття, конфліктів, війн і людських трагедій.

Розпочатий росією інкорпораційний процес супроводжувався політикою обмеження державних прав Козацької України, роздмухування в ній громадянської війни. Це мало свої сумні наслідки – розкол держави на два ворогуючі гетьманства – Лівобережне й Правобережне, тобто події, які козацькі літописці лаконічно й гірко найменували «Руїною».

Після поразки І. Мазепи, доведеної фізичним знищенням і еміграцією найдіяльнішої частини старшинської еліти, державний механізм з 1721 р. уже імперської росії почав прискорено поглинати рештки козацької автономії в Гетьманщині, Слобідській Україні й Запорозькій Січі. Цей процес завершився при Катерині II, коли остаточно було ліквідовано козацький автономізм.

Після зникнення наприкінці XVIII ст. з політичної мапи Європи Речі Посполитої, постав державний кордон між двома частинами України – підросійською та півавстрійською. Відтак у XIX ст. 80% українців увійшли як піддані російської імперії, а 20% – імперії Габсбургів.

Українські інтелектуали й чиновники мали всі підстави вважати російську імперію «своєю» батьківщиною, оскільки її зростання було в їхніх інтересах й оскільки своєю відданою службою вони мостили шлях цій імперії до світового тріумфу. Багато з них оплакували долю Козацької України, але вважали, що повернення до минулого неможливе. Однак у 1830-1840-х рр. стався величезний стрибок у розвиткові національного руху. Українські діячі вирішили творити нову українську ідеологію на народній основі. Найвдаліше нову формулу української нації висловили діячі Кирило-Мефодіївського братства, які протиставляли демократичність українського народу російському деспотизму та польському аристократизму. Об'єктивно, національне відродження XIX ст. призвело до чергового російсько-українського протистояння, яке з особливою силою проявилось на початку XX ст.

Більшовикам знадобилося три спроби, аби опанувати Україну. Вперше своє військове просування вони розпочали наприкінці 1917 р. – на початку 1918 р. Завдяки прикриттю українському радянському уряду, створеному у Харкові в грудні 1917 р., вони намагалися свою інвазію на українські землі замаскувати проявами громадянської війни. Однак факт грубої анексії годі було прикрити. Тому, змушені підписати у Брест-Литовську мирні документи, більшовики визнавали Центральну Раду та Українську державу, проте стратегічно не відмовилися від подальших намірів політичної інкорпорації України.

Після анулювання 13 листопада 1918 р. Брестського договору радянська росія вдруге спробувала збройно захопити відновлену УНР. Значною мірою їй це вдалося. Встановивши контроль над більшою частиною території України, більшовики відразу запровадили жорсткий контроль за діяльністю найбільш важливих і значимих ланок державного апарату. На місцевому ґрунті вони почали реалізовувати програму «військового комунізму», що призвело до масового повстання селянства та необхідності вдруге залишити терени України.

Третій більшовицький похід в Україну, розпочатий в листопаді 1919 р., готувався значно ґрунтовніше. Особисто В. Леніну стало зрозумілим, що ігнорування в місцевих умовах таких факторів як українська мова, українська державність заздалегідь прирікатимуть на поразку. Змінивши тактику дій у підході до розв'язання «українського питання», більшовики за допомогою українських боротьбистів зуміли не лише нав'язати так звану «радянську владу» в Наддніпрянській Україні, а й досягти на цьому етапі прийняття рішень, що цілком відповідали їхнім стратегічним планам в Україні.

Тож коли ми визначаємо основні чинники, що сприяли утвердженню окупаційної влади радянської росії в Україні в добу національно-визвольних змагань українського народу 1917-1921 рр., то насамперед маємо на увазі введення в Наддніпрянську Україну понад мільйонного контингенту більшовицької армії і підтримку російської окупації України місцевою «п'ятою колоною» у складі представників українських прокомуністичних партій. Найжахливішими наслідками цього стало три голодомори, фізичне винищення національної інтелігенції і підрив генофонду української нації.

Щоправда, на різних етапах національного поступу в ХХ ст. вагомим фактором українського політичного буття залишалася малоросійська свідомість. Вона проявлялася і в явищі націонал-комунізму, і в поведінці значної частини українського соціуму в

сталінський і постсталінський періоди, який піддався глобальним процесам русифікації, і в поведінці українських партій і рухів доби незалежності після 1991 р., які виражали проросійські тенденції в соціумі й гальмували розвиток повноцінної української державності.

Глибинні причини нинішньої війни росії проти України криються у тих чинниках, що були притаманними історичному розвитку російського державного імперського комплексу впродовж століть. Цивілізаційний чинник проявляється у тому, що Україна не бажає вписуватися в російську східну цивілізаційну парадигму розвитку, орієнтується на західноєвропейські та євроатлантичні демократичні цінності.

Не менш вагоме значення у розв'язаній росією війні проти України відіграє імперський чинник. Імперська ідея в історичному вимірі завжди була й продовжує виступати пропагандистським конструктом і обґрунтуванням експансіоністської російської політики з метою розширення сфери впливу й максимального послаблення позицій противника. Звідси російсько-українська війна вмотивовується, з точки зору офіційної Москви, необхідністю воювати на території України проти США і їхніх союзників по НАТО.

Геополітичний чинник у російському варіанті – це боротьба за простір. Росія як імперія завжди розглядала Україну ключовою зоною східноєвропейського простору. Відповідно, підпорядкування цього простору на всіх етапах історичного буття наповнювало повноцінним змістом саме поняття російської імперськості.

Екзистенційний чинник спрямований на знищення України як держави і української нації як носія відмінного від російської і «русского мира» світогляду, світосприйняття та колективної пам'яті. Особливого значення це поняття набуло для українців від 2014 р., коли стало зрозуміло, що задля історичної перспективи нам не залишається нічого іншого, як боротися за свої екзистенційні смисли, за своє буття, за право бути українцями і мати власну незалежну державу.

Врешті, особистісно-психологічний чинник, як смисложиттєва проєкція світоглядних антиукраїнських комплексів-конструкцій російського президента в. путіна. Вони оприявнили його обурення небажанням України долучитися до проросійського єдиного економічного простору, а потім і культурних травм від українських революцій, в основі яких знаходилися неприйнятні для авторитарного складу російського президента головні українські цінності – незалежність, свобода, воля, гідність, європейськість.

*Віктор АДАМСЬКИЙ,
доцент кафедри суспільних дисциплін
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії*

ПРО ПРОЄКТ «КНИГА ПАМ'ЯТІ «ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ (2022 р.)»

24 лютого 2022 р. російська федерація здійснила невиправдане повномасштабне військове вторгнення в Україну, яке є найбільшим в Європі з часів завершення Другої світової війни. Незважаючи на заяви країни-агресори про виключно військові цілі, усі чудово знають, що військові злочини росії спрямовані й проти мирного населення. Росія цілеспрямовано руйнує цивільну інфраструктуру України, зокрема не виключенням стали і заклади освіти.

Сфера освіти, як і всі сфери життя суспільства, зазнала суттєвих змін в умовах воєнного стану. Усі ми вчилися та продовжуємо вчитися жити в цих нових умовах. Щодня учасники освітнього процесу мають долати виклики війни: вимушені перерви у навчанні, перехід на дистанційну або змішану форму навчання, повітряні тривоги та відключення електроенергії. Повномасштабна війна погіршила доступ до освіти, поглибила наявні освітні нерівності, негативно вплинула на якість освітнього процесу й успішність, а також відобразилася на психоемоційному стані здобувачів освіти. Через війну продовжуються пошкодження та руйнування освітніх закладів – таких наразі більше 3200. З-поміж них 1500 закладів середньої освіти, більше 910 – дошкільної, 530 – вищої освіти. Станом на кінець лютого 2023 року на 300 млн. дол. у порівнянні з грудневими обрахунками зросли збитки сфери освіти – до 8,9 млрд. дол.

З метою оприлюднення злочинів країни-агресора щодо пошкодження та руйнації освітніх закладів у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії підготовлено видання Книги пам'яті «Освіта України в умовах війни (2022 р.)». Книга пам'яті складається з двох частин – «Пошкоджені та зруйновані заклади освіти» і «Освітні хаби Хмельниччини». У першій частині проілюстровано 101 освітній заклад, який був до повномасштабного вторгнення країни-агресора і після пошкодження та руйнування. У другій частині Книги пам'яті подано інформацію про роботу Освітніх хабів на допомогу тимчасово переміщеним особам, іншим категоріям людей, зокрема дітей, яким потрібна психосоціальна допомога.

Висловлюємо вдячність студентам четвертого курсу спеціальності 014 Середня освіта (Історія) Вермінській Анастасії, Ковризі Лілії, Кобилянській Ользі, Камінському Василю, а також слухачам магістратури спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) Заболотній Дарині, Березовенко Ользі, Беспалько Дар'ї, Мельничуку Артему за участь у підготовці видання.

*Олександр ГАЛУС,
проректор з наукової роботи
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії*

**ПОШКОДЖЕНІ ТА ЗРУЙНОВАНІ
ЗАКЛАДИ ОСВІТИ ВНАСЛІДОК
АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ
(2022 р.)**

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

АВДІЇВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІ СТУПЕНІВ № 1 АВДІЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Адреса: Україна, Донецька область, м. Авдіївка, вул. Виноградна, 1

Зруйновано: 18 травня 2022 р.

Джерело: URL: https://t.me/pavlokyrylenko_donoda/3424?single (дата звернення: 12.03.2023)

**«АВДІЇВСЬКА ОПОРНА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ
ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ № 2» АВДІЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**
Адреса: Україна, Донецька область, м. Авдіївка, вул. Корольова, 10
Зруйновано: квітень 2022 р.

Джерело: URL:https://t.me/pavlokyrylenko_donoda/3116 (дата звернення: 12.03.2023)

**АВДІЇВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
І-ІІІ СТУПЕНІВ № 6
АВДІЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Україна, Донецька область, м. Авдіївка, б-р Шевченка, 1

Зруйновано: 21 червня 2022 р.

Джерело: URL:https://t.me/pavlokyrylenko_donoda/3732?single (дата звернення: 12. 03. 2023)

АВДІЇВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ДОШКІЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МАЛЮК»

Адреса: Україна, Донецька область, м. Авдіївка, вулиця Гагаріна, 10

Зруйновано: 20 березня 2022 р.

Джерело: URL:<https://donpatriot.news/article/rosiyskimi-obstrilami-u-avdiyivci-poshkodzhenobudinki-ta-dityachiy-sadok-vidkrito-kriminalne-provadhennya> (дата звернення: 12. 03. 2023)

**ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЕРЖАВНОГО
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ДОНБАСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Адреса: Україна, Донецька область, м. Бахмут, вул. Василя
Першина, 24

Зруйновано: 23 травня 2022 р.

Джерело: URL:<https://freeradio.com.ua/vtretie-rosiiany-vlashtuvaly-novu-ataku-na-iniaz-u-bakhmuti-foto/> (дата звернення: 14. 03. 2023)

БАХМУТСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ

ШКОЛА І-ІІ СТУПЕНІВ № 2 БАХМУТСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Адреса: Україна, Донецька область, м. Бахмут, вул. Корсунського, 65

Зруйновано: 8 червня 2022 р.

Джерело: URL: <https://freeradio.com.ua/vrantsi-8-cherwnia-znovu-obstrilialy-bahmut-4-zhyteliv-poraneni-zruinovana-shkola-i-poshkodzheni-sizo-foto-video/> (дата звернення: 11. 03. 2023)

**БАХМУТСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ
№ 5 З ПРОФІЛЬНИМ НАВЧАННЯМ
БАХМУТСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Україна, Донецька область, м. Бахмут, вул. Маріупольська,
2

Зруйнована: 24 липня 2022 р.

Джерело: URL: <https://freeradio.com.ua/u-bakhmuti-rosiiski-okupanty-vshchent-rozbombyly-shkolu-u-tsentri-mista-foto-video/> (дата звернення: 02.04.2023)

**БАХМУТСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
І-ІІ СТУПЕНІВ №4 БАХМУТСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Україна, Донецька область, м. Бахмут, вул. Загородня, 22

Зруйновано: 8 лютого 2023 р.

Джерело: URL:<https://freeradio.com.ua/u-merezhi-z-iavylosia-video-zruinovanoi-ta-obstriliuvanoi-shkoly-na-skhidnii-okolytsi-bakhmuta-video/> (дата звернення: 12 березня 2023)

**ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ №18
ІМ. ДМИТРА ЧЕРНЯВСЬКОГО**

Адреса: Донецька область, м. Бахмут, вулиця Ювілейна, 34

Зруйновано: 7 березня 2023 р.

Джерело: URL: <https://freeradio.com.ua/u-bakhmuti-rosiiany-znyshchyly-ostanniu-vtsililu-shkolu-i-vidkryly-pislia-kapremontu-za-tyzhni-do-vidkrytoi-viiny-video/> (дата звернення: 12. 03. 2023)

**БОГОРОДИЧАНСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
І-ІІ СТУПЕНІВ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ**

Адреса: Україна, Донецька область, Слов'янський район, с. Богородичне, вул. Шкільна, 2

Зруйновано: літо 2022 р.

Джерело: URL: <https://youtu.be/K3q5jCk4prU>, <https://www.radiosvoboda.org/a/yak-zhyve-selo-bohorodychne-na-donechchyni/32223070.html> (дата звернення: 09.03. 2023)

**ІВАНОПІЛЬСЬКИЙ ЛІЦЕЙ
КОСТЯНТИНІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Донецька область, Костянтинівський район, с. Іванопілля,
вулиця Садова, 34-Б

Зруйновано: 28 лютого 2023 р.

Джерело: URL: https://t.me/pavlokyrylenko_donoda/6907?single (дата звернення: 07.03. 2023)

**МАР'ІНСЬКИЙ ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
І-ІІІ СТУПЕНІВ № 2 МАР'ІНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-
ЦИВІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ПОКРОВСЬКОГО РАЙОНУ**

Адреса: Донецька область, Мар'їнський район, м. Мар'їнка, просп.
Дружби, 4

**До вторгнення окупантів у Маріуполі працювали 63 школи.
За попередніми даними, окупанти пошкодили 54 заклади
середньої освіти. 19 мають критичні ушкодження, а 8 шкіл
зруйновані повністю.**

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС ШКОЛА-КОЛЕГІУМ № 1

Джерело: <https://novosti.dn.ua/news/333297-z-yavlyysya-foto-zrujnovanoyi-obstrilamy-shkoly-1-u-mariupoli>

МАРІУПОЛЬСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА № 30

В окупованому Маріуполі росіяни повністю зруйнували школу № 30. На місці закладу освіти в Кальміуському районі міста тепер пустир.

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ САДОК № 117

Дитячий садок відвідували майже 300 дітей.

Джерело: <https://prm.ua/rosiyski-viyskovi-znyshchyly-dytiachyy-sadok-v-mariupoli-yoho-vidviduvaly-blyzko-300-ditey/>

**СУМСЬКА ОБЛАСТЬ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЕСМАНЬСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ
РАДИ «ЕСМАНЬСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
І-ІІІ СТУПЕНІВ»**

Адреса: Україна, Сумська область, Глухівський район, смт. Есмань,
вул. Шкільна, 49

Зруйновано: 4 липня 2022 р.

Джерело: URL:<https://t.me/Zhyvvytskyy/2950?single> (дата звернення: 28. 03. 2023)

ПАВЛІВСЬКА ГІМНАЗІЯ БІЛОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
Адреса: Україна, Сумська область, Білопільський район, с.
Павлівка, вул. Хілкова, 21
Зруйновано: 18 серпня 2022 р.

Джерело: URL: <https://suspilne.media/amp/273045-prosto-vbivaut-zivcem-v-mogilu-zaganaut-meskanci-prikordonnogo-sela-na-sumsini-pisla-rosijskogo-obstrilu/> (дата звернення: 28. 03. 2023)

ІСКРИСКІВЩИНСЬКА ГІМНАЗІЯ БІЛОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Адреса: Україна, Сумська область, Білопільський район, село Іскрисківщина, вул. Молодіжна, 17

Зруйновано: 27 серпня 2022 р.

Джерело: URL: <https://bilopillia.city/articles/233306/iskriskivschina-ta-atinsk-najbilshe-postrazhdali-vid-obstriliv-26-ta-27-serpnya> (дата звернення: 29. 03. 2023)

**КІНДРАТІВСЬКИЙ ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ВЕРБИЧЕНЬКА» КІНДРАТІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ
СУМСЬКОГО РАЙОНУ**

Адреса: Сумська обл., Сумський р-н, с. Кіндратівка, вул. Гагаріна, буд. 1

Пошкоджено: 15 січня 2022 р.

Джерело: URL: <https://t.me/Zhyvytskyy/7205?single> (дата звернення: 29.03.2023)

**БІЛОПІЛЬСЬКА ГІМНАЗІЯ № 4 БІЛОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ
РАДИ СУМСЬКОГО РАЙОНУ**

Адреса: Україна, Сумська область, Білопільський район, м. Білопілья, вул. Вокзальна, 31

Зруйновано: 24 березня 2023 р.

Джерело: URL:<https://www.pravda.com.ua/news/2023/03/24/7394885/> (дата звернення: 29. 03. 2023)

ВИРІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ РІЧКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ СУМСЬКОГО РАЙОНУ

Адреса: Україна, Сумська область, Білопільський район, с. Вири,
вул. Шкільна, 40

Зруйновано: в ніч з 23 на 24 березня 2022 р.

Джерело: URL:<https://susplne.media/amp/425562-voni-letili-pramo-nad-nami-rosijski-vijska-zrujnuvali-skolu-na-sumsini/> (дата звернення: 29. 03.2023)

**ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ
ХАРКІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ
№ 118 ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: м. Харків, вул. Роганська, 17

Зруйнована: 02.03.2022 р.

Джерело: URL: <https://t.me/truexanewsua/27412> (дата звернення: 03.03. 2023)

ХАРКІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ № 75 ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Адреса: м. Харків, вул. Шарикова, 46

Зруйнована: 02.03.2022 р.

Джерело: URL: <https://t.me/truexanewsua/27415> (дата звернення: 03.03.2023)

**ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ
№17 ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Адреса: м. Харків, вул. Академіка Павлова, 313-В

Зруйновано: 02. 06. 2022 р.

Джерело: URL:<https://suspilne.media/245800-vnaslidok-rosijskogo-obstrilu-u-harkovi-gorila-skola-zaginula-zinka/> (дата звернення: 05.03.2023)

**ХАРКІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ
№ 96 ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: м. Харків, вул. Генерала Удовиченка, 24

Пошкоджено: 04.03.2022 р.

Джерело: URL:<https://t.me/truexanewsua/29314> (дата звернення: 05.03.2023)

**ШКОЛА № 1 ІЗЮМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ**

Адреса: Харківська обл., м. Ізюм, вулиця Ульяновська, 2

Зруйнована: 24.02.2022 р.

Джерело: URL: <https://t.me/truexanewsua/28333> (дата звернення: 10. 03. 2023)

**ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ
№134 ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ**

Адреса: м. Харків, вул. Шевченка, 220

27 лютого 2022 р. російські окупанти обстріляли Харків із «Градів». Через обстріли загинули десятки людей, сотні – поранені. Від школи № 134 у Харкові після пожежі не залишилося майже нічого.

Джерело: URL:<https://nashkiev.ua/life/harkiv-obstrilyali-z-gradiv-zruinovana-shkola-e-poraneni-ta-zagibli> (дата звернення: 12. 03. 2023)

ХАРКІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ №35 ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Адреса: м. Харків, Основ'янський район, пров. Лиманський, 1

В ніч з 15 на 16 березня 2022 р. російські окупанти обстріляли школу № 35. Близько 03:00 ворожі снаряди потрапили в школу. Зруйновано триповерхову частину будівлі на площі 800 кв.м. Постраждала 1 особа.

Джерело: URL:<https://kh.vgorode.ua/ukr/news/sobytyia/a1200737-u-kharkovi-okupanti-zrujnuvalishkolu> (дата звернення: 13. 03. 2023)

ХАРКІВСЬКА СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА № 12 ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Адреса: Харків, вул. Боротьби, 1

Російські снаряди влучили у спеціалізований заклад, де навчаються діти з порушенням зору, у Немишлянському районі Харкова. Обстріляли школу 7 липня близько 01:00. Обидва снаряди потрапили на подвір'я школи. Будівля школи вистояла. У неї вибиті вікна, рами, двері у частині кабінетів, пошкоджене навчальне устаткування.

Джерело: URL:<https://suspilne.media/257939-okupanti-obstrilali-zaklad-dla-ditej-z-porusemnam-zoru-u-harkovi-foto-naslidkiv/> (дата звернення: 15. 03. 2023)

**ХАРКІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ
№78 ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Адреса: м. Харків, Слобідський район, проїзд Садовий, 7

У ніч з 27 на 28 червня 2022 р. було зруйновано один із навчальних закладів Слобідського району. 27 червня близько 11 години вечора до цієї школи потрапило дві ракети. Будівля сильно пошкоджена, постраждалих і загиблих немає. Буде проведено експертизу про придатність цього навчального закладу для навчання дітей.

Джерело: URL: <https://izvestia.kharkov.ua/obshchestvo/shkola/> (дата звернення: 15. 03. 2023)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н.КАРАЗИНА

Адреса: м. Харків, майдан Свободи, 4

У кінці березня 2022 року прес-служба ХНУ повідомила, що внаслідок російської агресії в одному з найстаріших університетів Східної Європи не залишилося жодного корпусу, який би не постраждав від обстрілів. Та попри все Харківський університет імені В.Н.Каразіна продовжує навчальний процес та готовий приймати нових студентів.

Джерело: URL: <https://ui.org.ua/postcard/budivlya-ekonomichnogo-fakultetu-harkivskogo-nacjonalnogo-universytetu-im-v-n-karazina/> (дата звернення: 18. 03. 2023)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА

Адреса: Харківська область, Харків, вул. Маршала Бажанова, 17
05 лютого 2023 року одна з російських ракет зруйнувала три поверхи Харківського національного університету міського господарства ім. Бекетова.

Джерело: URL:<https://osvita.rayon.in.ua/news/572504-rosiyani-zruynuvali-tri-poverkhi-universitetu-v-kharkovi> (дата звернення: 20. 03. 2023)

ГУРТОЖИТОК ХАРКІВСЬКОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА

Адреса: Харківська обл., Харківський р-н, п/в «Докучаєвське-2», навчальне містечко Харківського національного аграрного університету

10 березня 2022 року в гуртожиток Харківського аграрного університету ім. В. В. Докучаєва, що розташований поруч з навчальним закладом, влучила російська бомба.

Джерело: URL: <https://zaborona.com/rosiyany-zrujnuvaly-ta-poshkodyly-zagalom-majzhe-2000-shkil/> (дата звернення: 20. 03. 2023)

**ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ
ГІРСЬКА ОБЛАСНА СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА**

Адреса: Луганська область, Попаснянський район, м. Гірське, вул. Центральна, 30

11 червня 2022 р. окупанти обстріляли школу на Луганщині. Постраждала школа в селі Гірське, Северодонецького району. Ніяких військових об'єктів навіть близько не було поруч. Школа майже повністю зруйнована.

Джерело: URL:<https://glavcom.ua/video/okupanti-obstrilyali-shkolu-na-luganshchini-video--852228.html> (дата звернення: 23. 03. 2023)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «РУБІЖАНСЬКА ОБЛАСНА
СПЕЦІАЛЬНА ШКОЛА «КРИШТАЛИК»**

Адреса: Луганська обл., місто Рубіжне, вул. Будівельників, 27

У Рубіжному 15 березня 2022 року ворог зруйнував інтернат для дітей з вадами зору «Кришталік», міську лікарню та три школи. Загинули чотири людини.

Джерело: URL:

https://lb.ua/society/2022/03/15/509562_u_rubizhnomu_obstrilami_zruynuvano.html (дата звернення: 24. 03. 2023)

БІЛОГОРІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ СЕВЕРОДОНЕЦЬКОГО РАЙОНУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Адреса: Луганська область, Попаснянський район, смт. Білогорівка,
вулиця Шкільна, 26

7 травня 2022 р. росіяни скинули авіабомбу на будівлю школи.

Джерело: URL:<https://focus.ua/uk/voennye-novosti/514798-rossiyane-sbrosili-aviabombu-na-shkolu-pogibli-60-chelovek-foto-video> (дата звернення: 25. 03. 2023)

ЛИСИЧАНСЬКА БАГАТОПРОФІЛЬНА ГІМНАЗІЯ

Адреса: Луганська область, м. Лисичанськ, вул. Могилевська, 5
Будівля гімназії витримала дві світові війни, бій за місто під час збройної агресії росії на сході України у 2014 році, проте була зруйнована під час повномасштабного нападу росіян у 2022 році. 01 травня внаслідок прицільного обстрілу в гімназії зайнялася пожежа, і вогонь повністю знищив сторічну пам'ятку архітектури.

Джерело: URL:<https://ui.org.ua/postcard/lysychanska-bagatoprofilna-gimnaziya/> (дата звернення: 25. 03. 2023)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЛИСИЧАНСЬКИЙ
ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД (ЯСЛА-САДОК) №7
«ІСКОРКА»**

Адреса: Луганська область, м. Лисичанськ, квартал Східний, 42
У суботу, 5 березня 2022 року, окупанти обстріляли місцевий дитячий садок «Іскорка». На оприлюднених фото видно, що поцілили у дах будівлі.

Джерело: URL:<https://t1.ua/news/65454-desyat-dniv-tomu-tut-bavylsya-nashi-ditochky-okupanty-obstrilyaly-dytsadok-u-lysychnansku.html> (дата звернення: 27. 03. 2023)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ЯСЛА-САДОК № 21 «КАЗКА» ЗАГАЛЬНОГО ТИПУ
СТАНИЧНО-ЛУГАНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ»**

Адреса: Луганська обл., Щастинський р-н, смт. Станиця Луганська,
вул. Дєповська, 22

17 лютого 2023 року близько 9 ранку російські найманці обстріляли Станицю Луганську з великокаліберної артилерії та мінометів. У результаті пошкоджено військову техніку та об'єкти цивільної інфраструктури. Один із снарядів пробив стіну дитячого садка.

Джерело: URL:<https://realist.online/ukr/news/terakt-u-stanitsi-luhanskij-zjavilosja-foto-jak-ditihrali-u-kimnati-pered-obstrilom> (дата звернення: 29. 03. 2023)

ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Адреса: Луганська обл., м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1

На початку російсько-української війни 2014 року університет був змушений згорнути роботу в окупованому Луганську та переміститися до Старобільська. І ось у березні 2022 року, у зв'язку з повномасштабним російським вторгненням в Україну й окупацією значної частини Луганської області, управління закладу перемістилося до Полтави.

Джерело: URL: <https://suspilne.media/236921-pereselenec-vdruge-luganskij-nacionalnij-universitet-adaptuetsa-do-roboti-na-novomu-misci/> (дата звернення: 30. 03. 2023)

**ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ
ЖИТОМИРСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЛІЦЕЙ № 25**

Адреса: Житомирська обл., м. Житомир, вул. Мала Бердичівська, 18

Внаслідок авіаобстрілу, що стався у Житомирі вранці 04 березня 2022 року, ліцей № 25 зазнав значних руйнувань. Травми отримала 71-річна жінка, яка в момент вибуху перебувала на кухні у двоповерховому будинку поряд з ліцеєм. Постраждала доставлена до лікарні, її стан стабільний.

Джерело: URL:https://www.zhitomir.info/news_206383.html (дата звернення: 01. 04. 2023)

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ
АПОСТОЛІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ №1 АПОСТОЛІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
РАДИ КРИВОРІЗЬКОГО РАЙОНУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ
ОБЛАСТІ**

Адреса: Дніпропетровська область, Криворізький район, м. Апостолове, вул. Б. Хмельницького, 106

В ніч на 22 липня 2022 року, окупанти обстріляли місто Апостолове в Криворізькому районі. Під ворожий приціл потрапив сучасний ліцей, який повністю реконструювали та відкрили для школярів міста в 2020 році.

Джерело: URL: <https://dp.vgorode.ua/ukr/news/sobytyia/a1213877-okupanti-zrujnuvali-suchasnij-litsej-v-apostolovomu-jakij-vidkrili-dva-roki-tomu> (дата звернення: 01. 04. 2023)

**ВЕЛИКОКОСТРОМСЬКА ГІМНАЗІЯ-ФІЛІЯ
ЗЕЛЕНОДОЛЬСЬКОГО ЛІЦЕЮ № 2 ЗЕЛЕНОДОЛЬСЬКОЇ
МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Дніпропетровська обл., Криворізький район, с. Велика Костромка, вул. Фартушного, 21

За даними слідства, в ніч на 11 жовтня 2022 року окупанти вдарили по Криворіжжю. У селі Велика Костромка зруйновано частину місцевої школи, спортивну та тренажерну залу, вибито всі вікна. Будь-які військові об'єкти на даних територіях відсутні.

Джерело: URL: <https://9-channel.com/2022/10/11/zrujnovana-shkola-budynky-ta-aktivky-prokuratura-pokazala-novi-foto-z-misz-vorozhyh-obstriliv/> (дата звернення: 04. 04. 2023)

**КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ
ОНУФРІЇВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ ОНУФРІЇВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ
РАДИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Адреса: Кіровоградська область, Олександрійський район, смт. Онуфріївка, вул. Центральна, 24

У селищі Онуфріївка Кіровоградської області 23 жовтня 2022 року під час ракетного обстрілу України росією протиповітряна оборона збила ракету, уламки якої упали на житлові будинки. Вибух стався уночі. Воронка від нього сягає п'ять метрів у глибину і має 10 метрів у діаметрі. Всього від вибуху зазнали руйнувань 50 будинків, сказав селищний голова Віталій Береза. Під час вибуху пошкодились будівлі адміністрації селищної ради, дитячо-юнацького центру, спортивна зала. У школі вибите скло у 17 вікнах.

Джерело: URL: <https://suspilne.media/301186-zakrili-dahi-plivkou-ta-sklat-vikna-v-onufriivci-na-kirovogradsini-dolaut-naslidki-raketnogo-obstrilu/> (дата звернення: 04. 04. 2023)

ЛЬОТНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Адреса: Кіровоградська область, м. Кропивницький, вул. Степана Чобану, 1

У четвер, 28 липня 2022 року, російські окупанти завдали ракетних ударів по Кропивницькому. Голова військової адміністрації Кіровограда Андрій Райкович повідомив, що внаслідок ворожого обстрілу загинули п'ятеро людей, ракети поцілили в ангар льотної академії.

Джерело: URL: <https://suspilne.media/348290-pat-misaciv-pisla-raketnogo-udaru-akij-viglad-mae-angar-aviakompanii-u-kropivnickomu/> (дата звернення: 03. 04. 2023)

**ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ
ПАЛАНСЬКИЙ ЛІЦЕЙ ПАЛАНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ
УМАНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Адреса: Черкаська область, Уманський район, с. Паланка, вул. Грушевського, 5

У селі Паланка на Уманщині вранці 24 лютого 2023 року було пошкоджено частину фасаду місцевої школи.

Джерело: URL: <https://provce.ck.ua/na-umanshchyni-vybukhom-zruynovano-chastynu-shkoly-foto/>
(дата звернення 02. 04. 2023)

**ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ
ХЕРСОНСЬКА ГІМНАЗІЯ № 6
ХЕРСОНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: місто Херсон, Суворовський район, вул. Пестеля, 4

Зруйнована: 06. 02. 2023 р.

Джерело: URL ://suspilne.media/377006-80-miljoniv-griven-poperedna-suma-zbitkiv-poskodzenih-obstrilami-uf-skil-ta-sadkiv-u-hersoni/дата звернення: 02.03 2023)

**ОЛЕКСАНДРІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
І-ІІІ СТУПЕНІВ КАЛАНЧАЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ**

Адреса: Херсонська область, Каланчацький район,
с. Олександрівка, вулиця Гагаріна, 33.

Зруйнована: квітень 2022 р.

Джерело: URL:<https://pidnenukraine.com.ua/2022/04/06/v-oleksandrivci-na-xersonshhini-znishhili-shkolu/> (дата звернення: 02. 03. 2023)

ПОСАД-ПОКРОВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ ЧОРНОБАЇВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

Адреса: Херсонська область, Білозерський район, с. Посад-Покровське, пл. Перемоги, 4

Зруйнований: березень 2022 р.

Джерело: URL:<https://pivdenukraine.com.ua/2022/12/26/u-posad-pokrovskomu-povnistyu-zrujnovano-shkolu/>
(дата звернення: 13. 03. 2023)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ ОПОРНИЙ
ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»
ВИСОКОПІЛЬСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ**

Адреса: Херсонська область, Високопільський район, смт.

Архангельське, вул. Тараса Шевченка, 44

Зруйнована: літо 2022 р.

Джерело: URL: <https://pivdenukraine.com.ua/2022/10/19/v-arxangelskomu-na-xersonshhini-zrujnovano-budivlyu-miscevo%D1%97-shkoli/> (дата звернення: 15. 03. 2023)

**ХЕРСОНСЬКА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ
№ 24 ІЗ ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ МАТЕМАТИКИ,
ФІЗИКИ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ХЕРСОНСЬКОЇ МІСЬКОЇ
РАДИ**

Адреса: м. Херсон, вул. Карбишева, 32

Пошкоджена: 01. 03. 2022 р.

Джерело: URL: https://www.youtube.com/watch?v=xm154ZA_fw4 (дата звернення: 18. 03. 2023)

**МИРОЛЮБІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ
БІЛОЗЕРСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ**

Адреса: Херсонська область, Білозерський район,
смт. Мироліубівка, вул. Центральна, 27

Пошкоджений:

Джерело: URL:<https://nikopol.nikopolnews.net/nikopol/meshkantysi-myroliubivky/> (дата
звернення: 20. 03. 2023)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ОЛЕШКІВСЬКА ГІМНАЗІЯ № 3»
ОЛЕШКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Херсонська область, Олешківський район, м. Олешки, вул. Пролетарська, 13

Знищена: 22.01.2023 р.

Джерело: URL:<https://www.slovoidilo.ua/2023/01/22/novyna/bezpeka/rosiyany-obstrilyaly-xersonshhynu-oleshkax-znyshheno-shkolu-ta-poshkodzhenobudynky> (дата звернення: 20. 03. 2023)

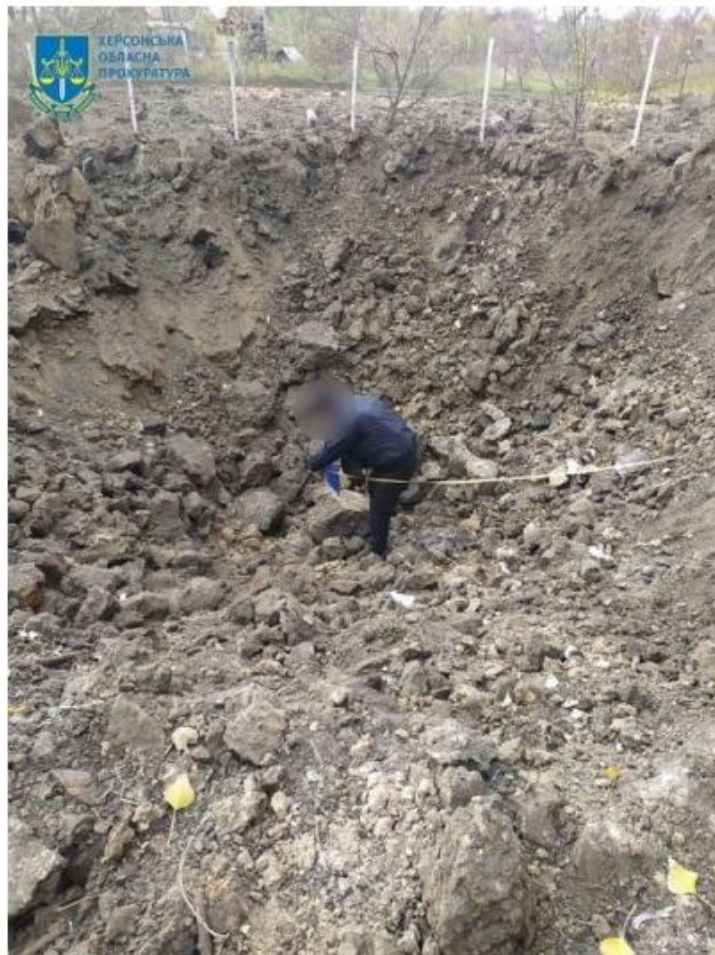

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ВИСОКОПІЛЬСЬКИЙ ОПОРНИЙ
ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»**

Адреса: Херсонська область, Бериславський р-н, смт. Високопільля,

Пошкоджений: 05.11.2022 р.

Джерело: <https://kavun.city/articles/248260/okupanti-obstrilyali-visokopillya-na-hersonschini-zrujnovano-navchalnij-zaklad-foto> (дата звернення: 24. 03. 2023)

**КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ, м. КИЇВ
ОПОРНИЙ ЗАКЛАД ОСВІТИ «МАКАРІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ № 1»
МАКАРІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ**

Адреса: Київська область, Макарівський район, смт. Макарів,
вулиця Освіти, 5

Пошкодження: березень 2022 р.

Джерело: URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/71344/> (дата звернення: 26. 03. 2023)

ЛІЦЕЙ № 1 ГОСТОМЕЛЬСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ

Адреса: Київська область, м. Ірпінь, смт. Гостомель, вул. Рекунова, 11-А

Пошкоджений: березень 2022 р.

Джерело: URL: <https://mykyivregion.com.ua/news/na-kiyivshhini-okupanti-povnistyu-zruinuvalli-11-zakladiv-osviti-kova-video> (дата звернення: 26. 03. 2023)

**ІРПІНСЬКИЙ ЛІЦЕЙ І-ІІІ СТ. № 3
ІРПІНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Київська область, м. Ірпінь, вул. Северинівська, 129а

Пошкоджений: березень 2022 р.

Джерело: URL: <https://irpinhelp.com/project/lyceum-3/> (дата звернення: 28. 03. 2023)

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ЛІЦЕЙ»**

Адреса: Київська область, Обухівський район, м. Васильків, вул. Декабристів, 39.

Знищений: 26-27. 02. 2022 р.

Джерело: URL: https://www.youtube.com/watch?v=Z_XVTnrTVuo (дата звернення: 30. 03. 2023)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«МАКАРІВСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ»**

Адреса: Київська область, смт. Макарів, вул. Шляхетська, 25

Пошкоджений: березень 2022 р.

Джерело: URL:<https://youtu.be/k5hC3Oe-VMc> (дата звертання: 30. 03 2023)

**ДЕРЖАВНИЙ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «БОРОДЯНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ АГРАРНИЙ
ЛІЦЕЙ»**

Адреса: Київська область, Бородянський район, смт. Бородянка, пл. Київська, 3

Пошкодження: лютий 2022 р.

Джерело: URL:<https://t.me/OleksiyKuleba/1934> (дата звернення: 01. 04. 2023)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ГАВРИЛІВСЬКИЙ ЗАКЛАД
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ №10 «ВЕСЕЛКА» БУЧАНСЬКОЇ
МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Київська обл., Бучанський район, с. Гаврилівка, вул. Садова 17

Пошкоджений: березень 2022 р.

Джерело: URL: <https://www.kyivschina24.com/news/v-seli-gavrylivka-vidbudovuyut-poshkodzhenyj-dytyachyj-sadok-veselka/> (дата звернення: 01. 04. 2023)

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Пошкоджені корпуси:

Навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини»
Географічного факультету
Інституту високих технологій
Факультету психології
Факультету соціології
Факультету комп'ютерних наук та кібернетики
Факультету радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем
Механіко-математичного факультету
Кафедри ядерної фізики, кріогенного комплексу фізичного
факультету
Спорткомплексу
Українського фізико-математичного ліцею КНУ імені Тараса
Шевченка.

Джерело: URL: https://vgolos.ua/news/vnaslidok-obstrilu-kiiava-postrazhdali-budivli-universitetu-imeni-tarasa-shevchenka_1431808.html (дата звернення: 03.04. 2023)

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД № 72 ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Адреса: м. Чернігів, Деснянський район, вул. Білова 30-а,

Пошкоджено: 26 лютого 2022 р.

Джерело: URL: https://censor.net/ua/photo_news/3319490/rosiyiski_okupanty_obstrilyaly_dytsadok_y_chernigovi_fotoreportaj (дата звернення 12.03.23)

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Адрес: м. Чернігів, вулиця Шевченка, 95

Пошкоджено: 14 березня 2022 р.

Джерело: URL:

https://lb.ua/society/2022/03/14/509426_okupanti_znishchili_chernigivsku.html (дата звернення 12.03.23)

**МИХАЙЛО-КОЦЮБИНСЬКИЙ ЛІЦЕЙ
МИХАЙЛО-КОЦЮБИНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
ЧЕРНІГІВСЬКОГО РАЙОНУ**

Адреса: Чернігівська область, Чернігівський район, смт. Михайло-Коцюбинське, вул. Садова, 60

Пошкоджено: 4 березня 2022 р.

Джерело: URL:<https://ehrh.org/pid-pryczilom-u-20-ty-gromadah-chernigivskoyi-oblasti-postrazhdaly-shkoly/> (дата звернення 12.03.23)

НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЛІЦЕЙ ІМЕНІ К.Д.УШИНСЬКОГО

Адреса: Чернігівська область, м. Новгород-Сіверський, вул.
Губернська, 38

Пошкоджено: 12 травня 2022 р.

Джерело: URL:<https://espreso.tv/okupanti-zavdali-aviaudariv-po-shkolakh-u-novgorod-siverskomu>
(дата звернення 12.03.23)

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ № 11
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: м. Чернігів, проспект Миру, 137

Пошкоджено: 14, 19 березня 2022 р.

Джерело: URL:

<https://argumentua.com/stati/osv-ta-p-d-prits-lom-vo-nn-zlochini-ros-iskikh-zagarbnik-v-proti-chern-g-vskikh-shk-l> (дата звернення 12.03.23)

**ЧЕРНІГІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
I-III СТУПЕНІВ № 18 ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: м. Чернігів вул. Гагаріна, 24

Пошкоджено: 3 березня 2022 р.

Джерело: URL:<https://ehrh.org/pid-pryczilom-u-20-ty-gromadah-chernigivskoyi-oblasti-postrazhdaly-shkoly/> (дата звернення 12.03.23)

**ЧЕРНІГІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
I-III СТУПЕНІВ № 21 ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: м. Чернігів, вул. Гагаріна, 27

Пошкоджено: 3 березня 2022 р.

Джерело: URL:<https://argumentua.com/stati/osv-ta-p-d-prits-lom-vo-nn-zlochini-ros-iskikh-zagarnik-v-proti-chern-g-vskikh-shk-l> (дата звернення 12.03.23)

**НОВГОРОД-СІВЕРСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ
СТУПЕНІВ № 2 НОВГОРОД-СІВЕРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адрес: Чернігівська область, м. Новгород-Сіверський, вул. Покровська, 14,

Пошкоджено: 12 травня 2022 р.

Джерело: URL:

<https://ehrh.org/pid-pryczilom-u-20-ty-gromadah-chernigivskoyi-oblasti-postrazhdaly-shkoly/> (дата звернення 12.03.23)

**ЧЕРНІГІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
I-III СТУПЕНІВ №20 ЧЕРНІГІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: м. Чернігів, Новозаводський район, вул. Коцюбинського, 8.

Пошкоджено: 6 березня 2022 р.

Джерело: URL:

<https://argumentua.com/stati/osv-ta-p-d-pri-ts-lom-vo-nn-zlochini-ros-iskikh-zagarbnik-v-proti-chern-g-vskikh-shk-l> (дата звернення 12.03.23)

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВОЗДВИЖІВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ ВОЗДВИЖІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

Адреса: Запорізька область, Гуляйпільський район, с. Воздвижівка,
вул. Центральна, 40

Пошкоджено: 16 жовтня 2022 р.

Джерело: URL:https://lb.ua/society/2022/10/16/532741_okupanti_znishchili_dvi_shkoli.html (дата звернення 12.03.23)

**КОМИШУВАСЬКА ШКОЛА СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Адреса: Запорізька область, смт. Комишуваха, Севастопольська вул.,
17

Пошкоджено 20 жовтня 2022 р.

Джерело: URL: <https://hromadske.ua/ru/posts/okkupanty-nanesli-raketnyj-udar-po-specializirovannoj-shkole-v-zaporozhskoj-oblasti> (дата звернення 12.03.23)

**КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА «КІНСЬКОРОЗДОРІВСЬКИЙ
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД -
ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»
ВОСКРЕСЕНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ ПОЛОГІВСЬКОГО
РАЙОНУ**

Адреса: Запорізька область, смт. Кінські Роздори, вул. Леніна, 83.

Пошкоджено: 18 Листопада 2022 р.

Джерело: URL: <https://mig.com.ua/rashysty-zrujnuvaly-shkoly-na-tymchasovo-okupovanykh-terytoriiakh-zaporizkoi-oblasti/> (дата звернення 12.03.23)

**ЧЕРВОНЕНСЬКА ФІЛІЯ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ОПОРНИЙ ЗАКЛАД ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
«ЛІДЕР» ГУЛЯЙПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Запорізька область, Гуляйпільський район, с. Червоне, вул. Першотравнева, 2

Пошкоджено: 26 квітня 2022 р.

Джерело: URL:<https://gylyajpole.city/articles/208633/rosijski-vijska-zrujnuvali-shkolu-v-chervonomu-bilya-gulyajpolya> (дата звернення 12.03.23)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ВАСИЛІВСЬКА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ № 1»
ВАСИЛІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Адрес: Запорізька область, м. Василівка, Шкільний провулок, 8

Пошкоджено: 1 березня 2022 р.

Джерело: URL:<https://suspilne.media/212548-vijska-rf-obstrilali-skolu-u-vasilivci-zaporizkoi-oblasti/> (дата звернення 12.03.23)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МАЛИНІВСЬКА ЗОШ І-ІІІ
СТУПЕНІВ» ГУЛЯЙПІЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ**

Адреса: Запорізька обл., Пологівський р-н, с. Малинівка, вул.
Космічна

Пошкоджено: 30 березня 2022 р.

Джерело: URL: <http://1news.zp.ua/razrushennye-doma-povrezhdennaya-shkola-i-unichtozhennaya-tehnika-rt-kak-v-zaporozhskoj-oblasti-vyglyadyat-osvobozhdennye-ot-okkupantov-sela-fotoreportazh/>
(дата звернення 12.03.23)

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ОРІХІВСЬКА ДИТЯЧА МУЗИЧНА ШКОЛА ІМЕНІ МАРІЇ СОКІЛ» ОРІХІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Адреса: Запорізька обл., Орехівський р-н, м. Орехів, вул. Марії Сокіл, 17

Пошкоджено: 25 червня 2022 р.

Джерело: URL:<https://www.ukrinform.ru/rubric-regions/3514951-zahvatciki-razbili-muzykalnuu-skolu-v-orehovo.html> (дата звернення 12.03.23)

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Адреса: м. Миколаїв, вул. Нікольська, 11

Пошкоджено: 1 листопада 2022 р.

Джерело : URL: <https://suspilne.media/343836-ak-vidnovluut-poskodzeni-obstrilami-zakladi-osviti-na-mikolaivsini/> (дата звернення 27.03.23)

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ ІМЕНІ МИКОЛИ АРКАСА
МИКОЛАЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: м. Миколаїв, вул. Нікольська, 34

Пошкоджено: 1 грудня 2022 р.

Джерело: URL: <https://suspilne.media/343836-ak-vidnovluut-poskodzeni-obstrilami-zakladi-osviti-na-mikolaiivsinii/> (дата звернення 29.03.23)

**МИКОЛАЇВСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА
І-ІІІ СТУПЕНІВ**

№ 48

Адреса: м. Миколаїв, вул. Генерала Попеля, 164

Пошкоджено:

Джерело: URL:<https://nikvesti.com/ru/news/public/254114> (дата звернення 29.03.2023)

**ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ
ДАЧНЕНСЬКИЙ ЛІЦЕЙ № 2
ДАЧНЕНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ**

Адреса: Одеська область, Біляївський район, с.Дачне, вул. Миру, 1

Пошкоджено: 19 липня 2022 р.

Джерело: URL: <https://odesa.novyny.live/dve-steny-sirena-i-chudo-cho-spaslo-zhitelei-sela-dachnoe-49438.html> (дата звернення 29.03.2023)

Освітній хаб Хмельниччини як інноваційний проект у сфері освіти під час війни

Сучасні зміни та процеси, які відбуваються в Україні, мають колосальний вплив на кожен галузь. Війна змусила переглянути засадничі та світоглядні позиції кожного громадянина нашої країни. З лютого всі ми вчилися та продовжуємо вчитися жити в цих нових умовах: хтось – продовжувати здобувати освіту, а хтось – працювати та навчати.

Станом на 01 вересня 2022 р. на Хмельниччину прибуло понад 103 тис. внутрішньо переміщених осіб, які стали на облік. 01 вересня 2022 р. з числа цієї категорії громадян приступило до навчання на різних рівнях освіти понад 6,5 тис. осіб, що становить 6,3 % від загальної кількості зареєстрованих. З них – понад 1,2 тис. дітей дошкільного віку, більше 4,1 тис. учнів загальної середньої освіти, 17 здобувачів професійної освіти, 15 фахової передвищої та 20 студентів вищої освіти. Із загальної кількості переміщених осіб, що навчаються, понад 1,2 тис. здобувачів освіти перебувають у дистанційному форматі навчання. Водночас на Хмельниччину релоковано п'ять закладів освіти:

- Харківський національний університет внутрішніх справ;
- Херсонський національний технічний університет;
- Державний ліцей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» імені І.Г.Харитоненка Державної прикордонної служби України;
- Комунальний заклад «Бахмутський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Карабиця»;
- Маріупольський будівельний фаховий коледж.

Станом на 01 жовтня 2022 р. до Хмельницької області релоковано 56 підприємств. Найбільшу частку становлять компанії оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (39 % від загальної кількості), переробної промисловості (33 %), інформації та телекомунікацій (6 %), професійної, наукової та технічної діяльності (5 %).

За цих умов перед освітою Хмельниччини постала проблема організації та розширення спектру освітніх послуг для різних категорій новоприбулих громадян з метою подальшого їх працевлаштування, а також соціальної та психологічної підтримки (Закон України, 2022; Кабінет Міністрів України, 2015).

В умовах воєнного стану в Україні впровадження мережевої форми здобуття освіти почало стрімко розвиватись у вигляді Освітніх хабів. Міністерство освіти і науки України спільно з Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту

освіти» та Асоціацією інноваційної та цифрової освіти ініціювали створення мережі освітніх хабів у західних регіонах України, де наразі була і є велика концентрація українців, які вимушено залишили свої домівки у зв'язку з війною (МОН України, 2022).

Хмельниччина не лише продовжує приймати й розмішувати внутрішньо переміщених осіб, але ще й створює для них умови зі здобуття та підвищення професійних кваліфікацій з метою подальшого працевлаштування. Тому одним з головних завдань освітнього хабу Хмельниччини було визначено створення умов для здобуття внутрішньо переміщеними особами та місцевими мешканцями часткових кваліфікацій, компетентностей під час короткотермінових курсів професійного навчання. За поточний період функціонування Освітнього хабу було зареєстровано понад 1,2 тис. заяв на опанування робітничих кваліфікацій. Найбільше користуються попитом такі професії як швачка, манікюрник, кравець, перукар, кондитер, оператор з обробки інформації та програмного забезпечення, діловод-адміністратор, а також лицювальник-плиточник, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва.

Станом на 01 вересня 2022 р. навчання з отриманням сертифікатів про часткові кваліфікації з професій «Закрійник», «Кравець», «Швачка», «Кухар», «Кондитер», «Тістороб», «Манікюрник», «Перукар», «Адміністратор», «Діловод», «Живописець», «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», «Слюсар-ремонтник», «Штукатур», «Лицювальник-плиточник», «Монтажник систем утеплення будівель», «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва», керування дроном, 3D моделювання, основи робототехніки пройшли 543 здобувачі освіти. З них 100 осіб з числа внутрішньо переміщених, за направленням освітнього хабу Хмельниччини – 66 осіб.

З метою вдосконалення професійної компетентності працівників проведено короткотермінові стажування 547 осіб з професій «Штукатур», «Лицювальник-плиточник», «Монтажник систем утеплення будівель», «Манікюрник», «Перукар», «Кравець», «Швачка», «Закрійник», «Кухар», «Кондитер», «Електрогазозварник», «Електрозварник на автоматичних та напіваавтоматичних машинах», «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування».

До участі в межах Освітнього хабу Хмельниччини та з метою фінансової підтримки було залучено Програму ООН із відновлення та розбудови миру Європейського Союзу, завдяки чому здійснено короткотермінове навчання внутрішньо переміщених осіб із таких професій, як-от: «швачка», «лісоруб», «електрозварник на

автоматичних та напівавтоматичних машинах».

Усі здобувачі часткових професійних кваліфікацій після завершення навчання отримали сертифікати та були працевлаштовані на підприємствах Хмельницької області.

Водночас на базі Державного навчального закладу «Подільський центр професійно-технічної освіти» у співпраці з Кам'янець-Подільською міською радою, Асоціацією лідерів сталого розвитку, Товариством Червоного Хреста України було відкрито «Центр освіти» для перепідготовки тимчасово переміщених осіб. Станом на 01 вересня 2022 р. 133 внутрішньо переміщених особи змогли здобути часткові кваліфікації з професій: «Манікюрник» (46 осіб), «Перукар» (46 осіб), «Кравець» (32 особи), «Електрозварник ручного зварювання» (9 осіб). Після успішного завершення курсу учасники отримали сертифікати для подальшого працевлаштування або ж відкриття власного бізнесу.

До навчання професій, які користуються попитом, долучилася провідна компанія у сфері ІТ-освіти Комп'ютерна академія «ІТ STEP», яка запропонувала безкоштовні курси з опанування сучасних комп'ютерних програм для внутрішньо переміщених осіб. Згодом було розширено напрями навчання та розроблено спеціальні курси, які є у вільному доступі в YouTube, що дало змогу розширити коло осіб, які навчаються.

Окрім коротких навчальних курсів для дорослих Освітній хаб Хмельниччини запропонував своїм користувачам унікальну методичку, розроблену Асоціацією інноваційної та цифрової освіти відповідно до ініціативи Міністерства освіти і науки України та ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Вона допомагає учням старшої школи спільно з батьками свідомо сформувати власну траєкторію подальшого навчання та успішної кар'єри, що стає особливо актуальним для випускників навіть у воєнний час. Всеукраїнський проект з профорієнтації та побудови кар'єри «Обери професію своєї мрії» дав змогу тисячам українських школярів (учням 7-11 класів) швидко й точно сформувати інтерактивний профіль здібностей учня та визначити перелік професій відповідно до індивідуальних здатностей кожної дитини.

На базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії було організовано навчання вимушено переселених осіб та місцевих мешканців практичних умінь створення виробів ручної роботи (так звані hand-made-курси) за напрямами флористика та дизайн подарунків, акварельний живопис, вишивка, вузликове плетіння (макrame).

До послуг Освітнього хабу Хмельниччини одразу було включено можливість для всіх охочих безкоштовно здобути

практичні навички з медицини, необхідні кожному, особливо в умовах війни. Основи тактичної медицини, перша домедична допомога при невідкладних станах в мирний та воєнний час, домедична допомога при ураженні хімічною зброєю, домедична допомога з навичками загального догляду за хворими – цих та інших умінь і практичних навичок учасників хабу навчали викладачі і волонтери Хмельницького базового медичного коледжу.

Ще одним беззаперечним успіхом Освітнього хабу Хмельниччини став проект «Освітній хаб. Діти», у якому організовано простір для їх емоційного врівноваження, психологічної допомоги, розвитку навичок рухової активності та вдосконалення творчих умінь.

Станом на 20 жовтня 2022 р. на Хмельниччині відкрито 10 освітніх хабів у семи міських територіальних громадах (Хмельницька, Кам'янець-Подільська, Шепетівська, Славутська, Полонська, Дунаєвецька, Нетішинська), а також у Старосинявській селищній територіальній громаді. Можливості творчого використання конструктивних ідей Освітнього хабу Хмельниччини сприяють утворенню нових об'єднань. Поступово утверджується та набуває нових форм соціальне партнерство між сферою освіти, громадськими організаціями, бізнесом.

Наразі Хмельниччина увійшла у мережу українських освітніх хабів не тільки як регіон, але і своїми найбільшими об'єднаними територіальними громадами. Загалом мережа українських Освітніх хабів активно розвивається, широко представлена у соціальних мережах (фейсбук, інстаграм, телеграм-канал) і вийшла на міжнародний рівень, відкривши українські Освітні хаби у Польщі, Великобританії та Німеччині.

Отже, можна стверджувати, що Освітній хаб Хмельниччини виступає інноваційним авангардним утворенням для надання широкої палітри освітніх послуг, що починає утверджуватись у нашій країні. Для організаційно-педагогічного забезпечення ефективної діяльності Освітній хаб спирається на внутрішні сили провайдерів освітніх послуг, тому він потребує окремої структури, що виконуватиме функцію організації та координації всієї навчальної діяльності.

Освітній хаб Хмельниччини стає динамічним різнорівневим утворенням, яке має гнучку, адаптивну, диверсифіковану структуру, що складається з розгалуженої мережі різних типів навчальних закладів регіонального рівня, підприємств, що виконують навчальні функції, міжнародних і вітчизняних громадських організацій, фондів, провайдерів та множинних навчальних програм різного змістового наповнення, орієнтованого на результати навчання. В

освітній системі хабу використовується велика множина різноманітних форм, методів та технологій навчання, значна частка яких пов'язана із інформатизацією та комп'ютеризацією освітнього процесу, застосуванням змішаного та дистанційного навчання, хмарних технологій, віртуального навчання.

Для подальшої розбудови мережі Освітніх хабів, зокрема у невеликих ОТГ, необхідно вирішити питання фінансування їхньої діяльності з міжнародних фінансових організацій (фондів) та інших джерел фінансування, а також виділення приміщень. Окрім того, потрібне закріплення на законодавчому рівні питання функціонування Освітніх хабів. Цю проблематику необхідно піднімати перед відповідними міністерствами.

Джерело: Басюк, Д. І. (2022). Освітній хаб Хмельниччини як інноваційний проект у сфері освіти під час війни: Наукова доповідь на методологічному семінарі НАПН України «Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів», 17 листопада 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1–5.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4221>

Освітній хаб Хмельниччини

У м. Хмельницькому було організовано Освітній хаб, який пропонує освітні послуги для переселенців. Він охоплює 14 послуг. Це і психологічна підтримка, і професійна орієнтація, удосконалення знань з української мови, іноземної, набуття робітничої кваліфікації.

ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг» долучився до проекту. Термін навчання – 18 годин. Навчання відбувається за професіями: швачка, перукар, манікюрник, кондитер.

Партнерами Освітнього хабу є і Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Тут Освітній хаб спрямований на розвиток творчих здібностей переселенців і жителів міста Хмельницького. На сьогодні тут працює флористика і малювання. На заняття флористики записалось вже 12 людей. Одна із слухачок вже має можливість працевлаштування. Створення Освітніх хабів є дуже важливим та необхідним в сучасному суспільстві, тому що приїхало багато людей, які побачили жахіття війни та втратили професії і на сьогодні повинні знайти щось своє, те, що зможуть використовувати надалі.

Долучився і Хмельницький професійний ліцей. Він є одним із

найбільших навчальних закладів м. Хмельницького. Він пропонує такі спеціальності: зварник, спеціаліст по ремонту газового обладнання, слюсар-сантехнік, швея, кухар, художник-оформлювач. Ліцей займається перепідготовкою зайнятого населення, адже у післявоєнний період потрібно буде багато нових спеціалістів і будівельників і швачок, кухарів та інші професії, які забезпечать відродження України.

Комп'ютерна академія IT STEP, IT-технології в наш час – це дуже перспективно і спеціалісти, що працюють у цій сфері мають досить високу заробітну плату, аніж спеціалісти інших професій та вони не прив'язані локально до якогось конкретного місця. Академія зосереджує на трьох напрямках: графічний дизайн, вебдизайн і конструювання вебсайтів.

В академію приходять люди, які мають бажання навчитись базовим навикам у комп'ютерній сфері. IT дає змогу працювати віддалено на своєму комп'ютері чи на ресурсах, які надаються, можна переміщатись країною не бути прив'язаним до місця і до конкретної організації.

Міністерство освіти і науки України запустило проєкт «Обери професію своєї мрії», але минулого року цей проєкт був для дітей, який допомагав їм пройти професійною орієнтацією і обрати професію на майбутнє. Зараз він спрямовується і на дорослих. Він пропонує робітничі професії через проходження короткотермінових курсів. Проєкт буде продовжуватись і під час воєнного стану і після звільнення України.

Багато людей вимушено змінюють свій шлях, але роблять це з користю та надією. Ці люди здобувають нові навички і можливо деякі з них, коли повернуться до звичного життя, оберуть новий напрям, бо вчитись ніколи не пізно.

Джерело: Діяльність Освітнього хабу Хмельниччини (27.05.2022): <https://www.youtube.com/watch?v=e6SLNbKgOpo>

Влада і громада: Освітній хаб

Соціальні послуги під ключ. Освітній хаб на Хмельниччині став першим в Україні, який зосереджений і працює для внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Передбачає він три напрями і понад 10 послуг.

Освітній хаб Хмельниччини дійсно став першим Освітнім хабом, який створили в умовах воєнного стану і саме для

переселенців. Координатор зазначив, що на 90 % цей хаб відрізняється від того, що в Києві та спрямований на переселенців і тих, хто користується послугами Освітнього хабу. Зокрема хаб спрямований на психологічну допомогу переселенцям. Акцентували роботу не на проміжні послуги, а на кінцеву ціль - працевлаштування. Оскільки люди, які приїжджають, втратили свою роботу, професію, місця роботи і їм потрібно повністю змінювати своє життя. В цьому і відмінність Освітнього хабу у воєнний час, він повинен дати людині другий шанс в цьому житті.

Підготовка проекту в умовах повномасштабної війни не могла затягуватись. Дійсно, освітяни з перших днів війни включилися в гуманітарний фронт. Це: і прийом переселенців, і організація харчування, і плетіння сіток, підготовка і збір гуманітарної допомоги, і багато-багато іншого, навіть ремонт БТРів, чим займаються наші заклади освіти. Освітяни – це ті люди, які люблять свою професію і розуміють, що вона як ніколи потрібна, особливо в умовах воєнного стану».

Майже 150 тисяч біженців перебувають зараз на території Хмельниччини. Ці люди потребують, насамперед, психологічної підтримки, вони потребують постійної адаптації до змінних умов, тому що не факт, що вони затримаються на Хмельниччині, часто це транзит. Отже, виникла потреба в пошуках шляхів розбудови нового життя, бо не усім вдасться повернутись на попереднє місце роботи. Таким чином з'явилась ідея Освітнього хабу. Акумулювали досвід київського Освітнього хабу, включили логістику на Хмельниччині, включили потенціал наших навчальних закладів, починаючи від шкіл і закінчуючи вишами, які запропонували короткотермінові освітні курси, короткотермінові курси підготовки психологів, профорієнтаційну роботу для того, щоб максимально відповідати на потреби біженців. Близько трьох тижнів знадобилось освітянам аби запустити процес роботи хабу, однак підтримка була з перших днів і від керівників закладів освіти, і від освітян, і від споживачів. Відгукнулись психологи, які виявили бажання отримати нові знання, як працювати з людьми, які постраждали внаслідок воєнних дій, відгукнулись педагоги, які запропонували професійні курси, підключили проект з підготовки фахівців.

Фактично хаб працює в 3 напрямках. Загалом зараз в Освітньому хабі 14 послуг і їхня кількість буде збільшуватися. Ті люди, які є небайдужими, пропонують свої послуги для того, щоб допомагати переселенцям. Тому, послуги будуть збільшуватися. Найбільш затребуваними, звичайно, є реєстрація на робітничі професії, рукоділля, а також на ІТ-спеціальність (передбачений навіть конкурс, домашні завдання переселенцям). Координатор

звернувся до ІТ компаній, щоб вони долучались до Освітнього хабу, тому що попит зростає і він значно більший аніж пропозиція. Якщо потрібно знайти Освітній хаб в мережі в пошуку пишемо: «Освітній хаб Хмельниччини». Перші посилання будуть на сайті Департаменту освіти і науки, також там можна знайти номер телефону гарячої лінії.

Колектив Департаменту освіти і науки працює над тим, щоб розширити свою географію, а також надавати свої послуги в онлайн форматі. Освітній хаб – це логістична структура, відкрита працювати з усіма охочими, наприклад, з релігійними громадами, психологами, донорськими організаціями, спеціалістами, які зможуть підготувати до вступу у ЗВО.

Актуальним залишається питання про отримання освіти переселенців закордоном. Румунія стала країною, де вдалося запустити перший Освітній хаб закордоном. Він запрацював 16-18 квітня та працює на базі школи в Бухаресті. Влада міста виділила 7 класів, де учні можуть приходити навчатися очно. Для дітей працює організація змістовного дозвілля (профорієнтація, консультування та ін.). Важливою місією Освітніх хабів у Європі є постійне нагадування українцям, що настане день, коли вони повернуться додому.

За три тижні роботи Освітнього хабу на Хмельниччині майже 100 психологів уже пройшли навчання і отримали сертифікати. Практично на кожен спеціальність є запис до 100 осіб.

В рамках Освітнього хабу працює також дитячий садок онлайн. Він був створений ще з початком пандемії. Діти можуть приєднуватись до занять англійської, йоги, бесід з відомими особистостями, зірками України.

Освітні хаби сповідують ідею «Навчання впродовж життя», тому крайньої межі і обмежень у віці немає. Розроблена цікава стратегія розвитку Освітнього хабу і в післявоєнний час. Освітні хаби повинні бути в кожному місті, вони сповідують філософію «розумних міст», це коли навчається і розвивається вся громада, а разом вся країна стає сильнішою.

Місто Хмельницький є пілотним у реалізації проекту підтримки найменших мешканців, дитячі садочки працюють, педагоги надають психологічний супровід на місці. Цей досвід має поширюватись. Спільними зусиллями задля Перемоги!

Джерело: Ефір на телеканалі ТРК «Місто» <https://fb.watch/cFj9iccNIK/> з координатором мережі Освітніх хабів С.І.Куценком та директором Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА Д.І.Басюк з приводу відкриття Освітнього хабу на Хмельниччині.

Освітній хаб у Хмельницькому

Для мешканців Хмельницької міської територіальної громади (ХМТГ) та ВПО в Обласному центрі запрацював Освітній хаб.

Освітній хаб Хмельниччини – це перший хаб, створений в умовах воєнного стану, який розпочав діяльність на початку квітня минулого року. Він являє собою певний координаційний центр, який допомагає внутрішньо переміщеним особам і місцевим мешканцям, щоб вони психологічно долали наслідки війни, допомагає їм проходити професійну орієнтацію, для того щоб здобувати нові навички і як наслідок – знаходити нову роботу. Це особливо важливо для переселенців, так як вони втратили свою роботу. Особливою популярністю користуються ІТ-професії.

В межах області послугами Освітнього хабу користуються переселенці з Харкова, Маріуполя, Києва.

Вся освітня галузь міста Хмельницького об'єдналася, для того, щоб отримувати нові знання та розвиватись. Шкільні психологи долучилися до навчання за допомогою ресурсів міських організацій, щоб допомогти людям, які опинились у кризових ситуаціях.

Спільно з обласним департаментом на базі професійно-технічних училищ відбувається здобуття професій за допомогою різних курсів. Це і курси вивчення іноземних мов, і ІТ-курси. Охочих близько 1700-1800 людей, це і дитяча аудиторія, і молодь, і дорослі.

Після проходження курсів видається сертифікат. Дуже важливо відпрацьовувати навички, потрібна практика. Коли людина йде на роботу, вимагають конкретних практичних знань і досвіду. Тому рекомендується цим людям спочатку пропонувати роботодавцям свої послуги на безкоштовній основі, щоб закріпити практичні навички.

Ті, хто проходив курси на перукарів, манікюрників, у них одразу була практика, адже самі переселенці приходили, щоб їм безкоштовно надали послуги. Потрібно пробувати себе на різних місцях роботи, спочатку пропонувати самому випробуваний період, налаштуватись на це, отримати додаткові навички і тоді вже розраховувати на повноцінну роботу з достойною оплатою.

Всі курси є безкоштовними.

Джерело: Освітній хаб у Хмельницькому. Відеосюжет на телеканалі Перший Подільський <https://www.youtube.com/watch?v=8KTfn6THWvs>. Гості ефіру С.Куценко, координатор мережі Освітніх хабів та О.Кшановська, в.о. директора Департаменту освіти та науки Хмельницької міської ради (06.05.2022).

Допомога внутрішньо переміщеним особам

Внутрішньо переміщені особи часто втрачають не лише власні домівки, а й роботу, щоб їм допомогти у Міністерстві освіти і науки ініціювали створення Освітніх хабів по всій Україні, перший з них запрацює на Хмельниччині.

У межах Освітнього хабу вимушені переселенці зможуть безкоштовно опанувати нову професію, навчатимуться у стінах вишів та профтехучилищ, що на Хмельниччині.

Якщо вони хочуть навчитися фарбувати волосся або щось шити, або вирощувати городину – вони будуть пропонувати такі короткотермінові курси, зараз їм назустріч ідуть фахівці з медичних коледжів, а саме клінічна медицина – це отримання навичок у сфері медичної справи, також перша медична допомога – це масаж, також реабілітація і медична психологія. Деякі професії переселенці опановуватимуть в онлайн форматі.

Їхні партнери, а саме Академія Шаг, запропонували ІТ основи професії наприклад: Інтернет маркетинг, SMS маркетинг, основи веб-дизайну, основи програмування. Також Освітній хаб пропонує вдосконалити знання з української та англійської мови не виходячи з дому.

Є суміжні портали, зокрема з Міністерством культури, вони дають можливість вивчати українську мову, англійську мову, що дуже важливо, якщо вони будуть знаходити собі професії, якщо вони будуть знаходити свої професії за кордоном там часто потрібне резюме аплікації подавати англійською мовою.

А школярам у рамках Освітнього хабу допоможуть визначитися з майбутньою професією. Потрібно пройти тестування з використанням штучного інтелекту. Першою цільовою аудиторією є учні 7-11 класів, після того як вони проходять тестування на розуміння того, яка у них професія їм найбільше підходить, вони проходять професійну консультацію.

Доеднатися до Освітнього хабу зможуть і наймолодші українці, для них працює портал дитячий садок онлайн.

Ті батьки, які зайняті будуть на роботі і не мають можливості розмістити своїх дітей у дитячих садках фізично, вони можуть їм вмикати такі речі як йога, дитяча англійська мова, казки, які начитують відомі українці.

Щоб стати учасником Освітнього хабу потрібно звернутися до Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА.

Джерело: Діяльність Освітнього хабу Хмельниччини
<https://mistotv.com/53688/>

Освітній хаб «Життєвий капітал»

Освітній хаб Хмельниччини вийшов за рамки міста та поширюється по всіх обласних центрах і уже тисячі осіб скористались цим хабом. Освітній хаб став інструментом, який допомагає долати психологічні питання та допомагає знайти нову професію. А такий компонент як «Освітній хаб діти» допомагає організувати змістовне дозвілля дітей, а також надати доступ до освітніх інструментів Міністерства освіти і науки України. Влітку в рамках партнерського проекту «Поруч» були організовані такі заходи, де діти могли займатись спортом, але біля майданчику був психолог, який міг надати психологічну підтримку дітям зі Сходу. Також IT-step академія організовували табори для дітей, робота яких полягала в тому, щоб діти могли створити свого 3D-персонажа. Партнер Флеш давали змогу безкоштовно вивчати англійську мову.

У нас час ці хаби є досить відомими серед людей, тому що люди хочуть прокачувати м'які навички (Soft Skills), тобто те, що може навчити бути гнучким в нових умовах життя. Навчання в цих хабах буде переходити в онлайн режим. Зокрема рекомендують IT-спеціальності. Ці уроки будуть в форматі відео на ютуб-каналі.

Після проходження навчання люди швидко знаходять роботу.

Джерело: Оновлення Освітнього хабу Хмельниччини – «Життєвий капітал» та інші ігри (TV7+) <https://youtu.be/YalfA9zJAHs>

Опанувати IT-сферу у Хмельницькому можна безкоштовно

Новий проект Освітнього хабу Хмельниччини, який допомагає опанувати IT професію людям, які через війну втратили основне місце роботи або прагнуть змінити сферу діяльності. Одними із найзатребуваніших на ринку праці є спеціалісти з інформаційних технологій, тому кількість охочих взяти участь в цьому курсі переважає наявні місця.

Перші набори були по 15-17 осіб в групи, хоча охочих було втричі більше, і з першим, і з другим набором, тому, стала зрозумілою необхідність використання інших платформ. Зараз навчання відбувається на платформі YouTube, хоча навчання в такому форматі теж є популярним. Головне – це розуміння ними того, що більшість учасників цих курсів уже знайшли роботу як фрілансери, причому на закордонних сайтах.

Освітній хаб дає унікальну можливість безкоштовно пройти

курс від викладачів українського навчального закладу у сфері ІТ – комп'ютерної академії. Студенти курсу отримують базу, з якою вже можуть почати пошук роботи та замовлень у будь-якій точці світу.

Обрано три ключових напрями в своєму курсі це – конструювання вебсайтів, дизайн вебсайтів і класичний дизайн або фотошоп. З кожного напрямку студенти отримують базові знання та навички. Програма побудована таким чином, щоб надати молоді конкретні інструменти, які вони зможуть використовувати вже в житті та в замовленнях.

Хмельницький Освітній хаб став чудовим прикладом для наслідування, тому зараз ідея продовжує втілюватися у життя уже й в інших містах та країнах.

Приклад Хмельниччини мультиплікується і на Україну, і на Європу, оскільки Освітні хаби відкриваються в Західній Україні, там, зокрема, існує вже 4 Освітніх хаби, стільки ж існує в Європі, це, зокрема, Швейцарія, Польща, Великобританія та Німеччина, там, завдяки можливостям ІТ-академії вже існує можливість викладати онлайн і знаходити українських слухачів, які слухають ці курси і можуть знаходити роботу і замовлення.

Все більше країн світу, підтримують Україну у цьому проекті, вони долучаються до освітніх програм та пропонують робочі місця молодим фахівцям, що, насамперед, дає можливість розпочати новий і перспективний напрям у житті.

Джерело: Ефір на телеканалі «Перший Подільський». Опанувати ІТ-сферу у Хмельницькому можна безкоштовно <http://facebook.com/podilskiy.live/videos/624181862555127>

Безкоштовне навчання для тимчасово переміщених осіб

Нова професія в умовах війни в Хмельницькому успішно працює Освітній хаб. Завдяки йому переселенці безкоштовно здобувають нові знання. Свої сертифікати вже отримали перші випускники. Люди мали можливість навчатися ІТ спеціальностям. Це все відбувалося в рамках Освітнього хабу Хмельниччини, які реалізуються спільним Міністерством освіти і науки України і Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА. У закладі був великий конкурс, також було багато охочих на ІТ-спеціальності. Було лише п'ять осіб на місце і люди відбиралися таким чином, що вони здавали свої вступні роботи і після цього відбирався той, хто міг далі проходити навчання. Долучилася до цієї програми

комп'ютерна академія «Step», вони безкоштовно навчали переселенців ІТ основам. Всього було три групи, кожна по шістнадцять осіб.

Команда зосередилася на трьох ключових напрямках: графічний дизайн, веб-дизайн і конструювання веб-сайтів. Хтось навчається стаціонарно, хтось дистанційно. Команда змогла реалізувати цей момент і таким чином зараз всі студенти виходять зі своїм готовим проектом. Звичайно вони невеликі, але це вже їхній власний проект, власна практична робота, яку пізніше вони зможуть презентувати та це вже буде їхній старт в ІТ. Команда зробила невеликий конкурс і відібрали в першу чергу тих, хто надіслав своє пробне завдання або описав як він буде його робити. Таким чином команда вибрала вмотивованих студентів і для тих, хто не потрапив в першу хвилю, зможуть підвищити свою мотивацію і потрапити в другий набір. До прикладу, на основах дизайну вивчали графічний редактор. Кожен отримує не лише сертифікат, але й створює власний кінцевий проект. Студентами готують проекти і створюють власне портфоліо, яке пізніше можуть використовувати у своїй професійній діяльності. Це дуже велика сфера, насправді графічні дизайнери потрібні майже в кожній фірмі, тому що всі хочуть бути особливими, кожна фірма хоче виділятися. Це можуть бути розробники логотипів, розробники візиток рекламних об'єктів, ретушери.

Наразі триває підготовка до відкриття нових курсів для наймолодших. А ще розробляють новий проект «Дистанційні дитячі садочки» і хочуть запровадити заняття із робототехніки для дітей.

Джерело: Безкоштовне навчання для переселенців та отримання сертифікатів у Комп'ютерній Академії ІТ STEP) – <https://youtu.be/3r6NoZ6KN5o> (06.05.2022)

Освітній хаб. Освіта до душі

На базі одного з хмельницьких вишів у рамках роботи Освітнього хабу кваліфіковані педагоги пропонують опанувати флористику та образотворчу грамоту. Жителі краю та гості-переселенці мають можливість навчитися виготовляти різноманітні подарункові букети чи складати квіткові композиції, а також можуть спробувати себе у малюванні.

Зараз курси відвідують понад 15 учениць, одна з них приїхала до нас з міста Харків, яка за фахом держслужбовець, але нові заняття їй припали до душі. Учениці виготовляють різноманітні

паперові квіти, фруктові букети та букет-подарунок для чоловіків!

Для учениць такий вид діяльності слугує чудовою арттерапією, а ми знаємо, що саме ця терапія дає змогу відпочити душею та відволіктися від навколишніх проблем. Працює центр безкоштовно, для тих, хто попередньо записався, була створена анкета, яку учні заповнювали, і таким чином реєструвалися на курси.

Також в освітньому центрі можна навчатися образотворчій грамоті. Загалом в Освітньому хабі Хмельниччини навчають за 14 освітніми напрямками, до яких може долучитися будь-хто і за віком обмежень немає, також по закінченню курсу слухачі отримують сертифікати.

Освітній хаб – це можливість профорієнтації, можливість змінити свою професію, можливість додаткового заробітку. Тобто націлена така освітня колаборація для допомоги здебільшого українцям, які постраждали від російського тероризму та вандалізму. Тут можна отримати і психологічну, і освітню допомогу.

Освітній хаб працює у всіх районах Хмельниччини, до прикладу: на лекції з вивчення української мови та культури можна завітати у Кам'янці-Подільському, за схожою методикою скоро будуть навчати і в Шепетівці.

Так ми можемо зробити висновки, що такий задум є необхідним для мешканців та гостей нашого міста, та взагалі для всіх Українців, адже психологічна підтримка є зараз дуже важливою, а тут можна її отримати, та ще й додаткову освіту, з якою можна піти працювати, якщо за фахом працювати на цей час неможливо.

Джерело: Курси флористики та образотворчої грамоти доступні в Освітньому хабі Хмельниччини <https://youtu.be/YL0AIPRjZFE> (04.05.2022).

Освітній проєкт «Дні маленьких читачів»

Стартував новий освітній проєкт «Дні маленьких читачів». Реалізацією ініціативи зайнялися волонтери Освітнього хабу та працівники книгарні «Є».

Головною метою цього проєкту є допомога діткам та вимушеним переселенцям у цей складний період, а також підтримка їхнього емоційного та інтелектуального стану.

До проєкту запрошуються відомі літератори, актори та блогери міста. Першим гостем став письменник – Юрій Доценко, який незважаючи на свій вік, обожає дитячу літературу. Він зачитав

для малечі оповідання українського письменника Анатолія Костецького «Мінімакс – кишеньковий дракон». Саме ця казка – повість справила величезне враження на Юрія у дитинстві, тому сьогодні вибір впав саме на неї.

Учасники проекту «Дні маленьких читачів» стверджують, що прищепити любов дітей до читання можливо, головне – знати як це правильно зробити.

«Дні маленьких читачів» відтепер відбуватимуться у книгарні «Є» щочетверга, аби у період воєнного стану діти продовжували знайомитись із новими книгами.

Джерело: Репортаж з події «Днів маленьких читачів, організованої за підтримки Освітнього хабу Діти у Книгарні «Є» Хмельницький» (27.05.2022): <https://fb.watch/dkyUhbCHd1/>

Діє освітній проєкт «Дні маленьких читачів»

Зустріч з юними читачами відбулася у книгарні «Є». До книгарні завітала хмельницька письменниця Ольга Саліпа і розповіла як починала писати власні книжки.

Головне бути чесним зі своїм читачем, бути відповідальним, щирим, адже з цього починається історія і головне, щоб читач їй вірив.

Це вже четверта зустріч подібного формату у рамках проєкту «Дні маленьких читачів». Запрошеними гостями на зустрічі цього проєкту є відомі хмельничани, актори, блогери та письменники, які читають дітям тематичні книги та дискутують на цікаві для малечі теми.

Такі зустрічі для дітей зазвичай дуже цікаві, адже це можливість для дитини побачити, що за книжкою стоїть автор, жива особистість. Діти більше візуали та дуже емоційні і їм буде набагато простіше сприймати будь-який текст у будь-якому віці, якщо вони розуміють, що за цим текстом стоїть людина, її досвід та почуття.

Головне завдання проєкту «Дні маленьких читачів» – підтримати емоційний стан у такий непростий час та заохотити дітей до читання.

Обраний формат створений не тільки для ознайомлення з літературою, а і з відомими людьми Хмельниччини. Загалом, на зустрічі вже побували письменники Юрко Доценко, Олексій Чупа, Ольга Саліпа, а також блогери і актори.

Проєкт «Дні маленьких читачів» – ініціатива Освітнього хабу

Хмельниччини, який менш ніж за місяць набув популярності серед дітей та батьків.

Відбувається постійний запис, через який не вистачає місць, тому деяких учасників долучають на іншу зустріч, адже інформація про проект поширюється, батьки знають, що це цікаво, а діти просять про додаткове відвідування зустрічей.

Такі зустрічі відбуваються щочетверга, а зареєструвати свою дитину можна через онлайн-форму на сайті Освітнього хабу або книгарні «Є». Також журналіста повідомляє, що у планах організаторів є ще низка цікавих заходів для малечі.

Джерело: Освітній хаб. Діти та Книгарня «Є» підготували зустріч письменниці Ольги Саліпи з маленькими читачами (20.06.2022): <https://fb.watch/dMaZSkp5EZ/>

Освітній хаб Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: реалії та перспективи

Через війну, яку розпочала російська федерація проти України, велика кількість українських учнів вимушено знаходяться в інших регіонах країни, особливо в Західній Україні. Дані регіони мають завдання якісно та швидко організувати навчальний процес та побут через масовий приїзд здобувачів освіти та їх батьків.

Для забезпечення емоційної підтримки, профорієнтації та якісного процесу навчання під час війни, а також для швидкого навчання працездатної молоді та їх батьків актуальним професіям, матеріального забезпечення родини під час війни та після її завершення, – Міністерство освіти і науки України спільно з обласними військовими адміністраціями ініціює створення мережі Освітніх хабів.

У найкоротший термін Освітні хаби плануються відкрити не тільки в Україні, але і в інших країнах, в яких наразі перебуває велика кількість українських учнів та студентів, зокрема в Румунії, Польщі, Австрії, країнах Балтії, Чехії тощо.

Хмельниччина була першою в Україні, де відкрито Освітній хаб. Для реалізації цієї ініціативи залучено найкращих фахівців області.

Цільовою аудиторією Проекту є: учні загальноосвітніх та професійних (професійно-технічних) навчальних закладів, студенти закладів вищої освіти, а також батьки здобувачів освіти, зокрема внутрішньо переміщених осіб, але Освітній хаб можуть відвідувати і

мешканці Хмельницької області.

В рамках Освітнього хабу організуються системні психологічні та профорієнтаційні консультації, тестування щодо визначення власних здібностей за допомогою штучного інтелекту, навчання найзатребуванішим навичкам XXI ст., англійській та українській мовам. Крім того здійснюється навчання затребуваним на ринку праці професіям здобувачів освіти та їх батьків, які вимушено знаходяться у Західних регіонах України під час війни.

Комплексне дослідження Освітніх хабів в українській науковій літературі розкриті недостатньо. Наукові підходи вчених, зокрема Н.М. Крауса, О.С. Криворучко, О.І. Гармашової дають підстави стверджувати, що ця проблема має інноваційний аспект, а також спрямована на формування національних стандартів в освіті за міжнародним зразком та спрямована на структурні зміни глобального простору.

Міністерство освіти та науки України спільно з Державною науковою установою «Інституту модернізації змісту освіти», а також Асоціацією інноваційної та цифрової освіти ініціювали створення мережі Освітніх хабів у Західних регіонах України та в інших країнах Європи, де наразі перебуває велика кількість вимушено переміщених українців.

На Хмельниччині проживають більше ніж 129 тисяч переселенців, зокрема дітей, молоді та їхніх батьків, саме тому перший Освітній хаб вирішено відкрити у цьому регіоні. За декілька днів організовано: системні психологічні та профорієнтаційні консультації, тестування щодо визначення власних здібностей за допомогою штучного інтелекту, навчання актуальним навичкам і професіям XXI ст. для здобувачів освіти та їхніх батьків, як для місцевих мешканців, так і для внутрішньо переміщених осіб.

Основні напрями діяльності Освітнього хабу:

1) Профорієнтаційне тестування за допомогою штучного інтелекту для школярів 7-11 класів для з'ясування індивідуальних здібностей підлітків.

2) Профорієнтаційне консультування учнів 7-11 класів для отримання дітьми інформації щодо сучасного ринку праці, найактуальніших професій, компетенцій, навичок і знань, якими повинні володіти сучасні фахівці.

3) Навчання та тестування рівня володіння українською мовою за допомогою Національної платформи з вивчення української мови «Моя Мова» Міністерства культури України.

4) Організація підвищення кваліфікації для освітян усіх навчальних закладів Хмельницької області та батьків. Програма створена за участі міжнародних воєнних психологів у форматі

інноваційної моделі змішаного навчання, яка пропонує онлайн-навчання за допомогою мультимедійних SCORM-курсів і практичних тренінгів-вебінарів.

5) Організація підвищення кваліфікації для вчителів усіх загальноосвітніх навчальних закладів Хмельницької області та шкільних психологів у Школі Кар'єрного Консультанта МОН України щодо профорієнтації учнів.

6) Вивчення англійської мови у відповідності до міжнародних стандартів (A1, A2, B1, B1+, B2) на основі освітнього проєкту України «Lingva.Skills». У 2019 році проєкт увійшов до рейтингу «ТОП-10 соціальних стартапів Європи за версією Європейського банку реконструкції та розвитку».

7) Навчання найзатребуванішим серед роботодавців навичкам ХХІ ст. за визначенням міжнародних експертів Світового Економічного Форуму в Давосі.

8) Організація навчання працездатної молоді та їхніх батьків затребуваним професіям на ринку праці.

9) Формування навичок самозайнятості та організації бізнесу, професійного удосконалення та підвищення кваліфікації на основі освітнього потенціалу регіону.

10) Інформаційна підтримка в організації процесу навчання здобувачів освіти за державною програмою Міністерства освіти і науки України для внутрішньо переміщених осіб.

Адміністрація, викладачі та студенти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії активно залучилися до проведення заходів в умовах воєнного стану, які проводяться у рамках «Освітнього хабу Хмельниччини».

На сьогодні ми працюємо над проведенням навчально-виховних, культурно-просвітницьких заходів із дітьми та учнівською молоддю внутрішньо переміщених осіб.

Освітній хаб для переселенців та мешканців області сприятиме розвитку важливих навичок ХХІ ст., відповіді на всі питання щодо процесу навчання, були заплановані онлайн пропозиції щодо підготовки до складання мультипредметного тесту для абітурієнтів 2022 р., розваги та навчання для переселенців та мешканців області. В академії визначено ряд локацій для проведення різноманітних заходів.

Локація 1. «Психологія в дії». Мета: здійснення психокорекційної допомоги тимчасово переміщеним особам дошкільного і підліткового віку з порушеннями психофізичного розвитку, надання психолого-педагогічного супроводу та консультацій.

Викладачі кафедри психології факультету дошкільної освіти та

психології і студенти спеціальності 053 Психологія здійснюють активну волонтерську діяльність в умовах воєнного стану (готують їжу, збирають гуманітарну допомогу для вимушених переселенців, плетуть маскувальні сітки, приймають біженців тощо).

Важлива робота здійснюється на психологічному фронті. Адже саме зараз ворог використовує інформаційно-психологічну війну через поширення фейкової інформації та намагається зламати дух українського народу.

Викладачі-психологи надають волонтерську психологічну допомогу всім, хто її потребує, до даної діяльності активно долучаються й студенти-психологи.

Психологічна допомога надається на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, а також у приватних центрах та консультативних кабінетах в режимі онлайн та офлайн.

З метою розширення аудиторії людей, які потребують психологічної підтримки, створено телеграм канал, куди активно долучились до діяльності психологи з інших міст та навчальних закладів. Там психологи пишуть пости, розробляють плакати, надають рекомендації, пропонують різноманітні психологічні техніки для самодопомоги у кризових станах.

На сьогодні викладачі кафедри співпрацюють з Хмельницьким міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; Хмельницьким обласним центром соціально-психологічної реабілітації; Хмельницьким інклюзивно-ресурсним центром № 1.

Локація 2. «Щира зустріч – гарний настрій». У цій локації проводяться тематичні дні. День «Приходь казко!». Для дітей дошкільного віку та молодшого шкільного віку.

Мета: створювати позитивний емоційний настрій, сприяти формуванню доброзичливого відношення до оточуючих дорослих і дітей.

День «Вивчаймо разом українську мову».

Мета: допомогти російськомовному населенню внутрішньо переміщеним особам України різного віку в оволодінні літературною мовою спілкування.

День «Євротехнології у роботі з дітьми дошкільного віку». Для дітей старшого дошкільного віку та їх батьків (за присутності).

Мета: формування у дітей інтелектуальних здібностей, пізнавальних психічних процесів, вміння жити у змінному соціумі, пізнавати світ. Це оригінальні європейські технології, зокрема лепбук, сторітеллінг, вальдорфські малюнки, унікальні долоньки та ін. Проводяться також різні форми роботи з сім'єю. Зокрема, консультація для батьків «Взаємодія батьків і дітей в умовах воєнного стану»

Мета: інформування батьків про зміст та форми діяльності з дітьми в умовах воєнного стану, формування умінь щодо зняття рівня тривожності у дітей.

День «Клубочок пізнання й дослідження». Для дітей від 3 до 6 років та їх батьків (за присутності).

Мета: створення умов для виникнення позитивних емоцій у дітей дошкільного віку під час взаємодії з однолітками та дорослими; активізація мовленнєвої, рухової, художньо-творчої, пізнавальної діяльності.

День «Гарний настрій – запорука психологічного та фізичного здоров'я». Для дітей старшого дошкільного віку та їх батьків (за присутності).

Мета: зміцнення та збереження психічного та фізичного здоров'я всіх учасників; формування вміння аналізувати стан свого здоров'я, звільнитися від негативних емоцій, переживати позитивні почуття та емоції. Розвиток уміння читати невербальні сигнали: міміку, жести. Розвивати увагу, пам'ять, відпрацьовувати навички ефективної взаємодії, емпатії, уміння співпрацювати [5].

Локація 3. «Вивчаємо разом українську мову». Мета: допомога російськомовному населенню, внутрішньо переміщеним особам України різного віку в оволодінні літературною мовою спілкування.

Локація 4. «Свята в Україні та англomовних країнах». Мета: популяризувати в ігровій формі традиції святкування українських свят та свят країн, мова якої вивчається. Ознайомитися з новими цікавими фактами про звичаї англomовних країн. Вміти порівняти спільне та відмінне.

Локація 5. «Тренування з баскетболу та футболу». Ці тренування проводяться на базі Хмельницької соціально-спортивної школи Фонду Реал Мадрид та ГО «Епіцентр дітям».

1. Тренування з баскетболу. Мета: розширити і уточнити знання дітей про такий вид спорту як баскетбол; ознайомити з правилами гри, спортивною формою баскетболіста; формувати здоровий спосіб життя.

2. Тренування з футболу. Мета: розширити і уточнити знання дітей про такий вид спорту як футбол; ознайомити з правилами гри, спортивною формою футболіста; формувати здоровий спосіб життя.

Локація 6. «Розвиваємось та працюємо разом». У цій локації проводяться різноманітні заходи. 1. Майстер-клас з виготовлення маскувальних сіток та квімор для ЗСУ. Учні 6-17 років.

Мета: виховання почуття патріотизму, любові до Батьківщини, поваги та підтримки Збройних сил України.

2. Подорож до країни Гри для учнів 6-12 років.

Мета: ознайомити дітей з різноманітними іграми; виховувати

почуття відповідальності, справедливості, колективізму, згуртованості, дружби.

3. Композиція «Чарівні квіти України» для учнів 6-17 років.

Мета: удосконалювати набуті навички роботи з крупами та природним матеріалом, тренувати моторику дрібних м'язів рук, виховувати посидючість, наполегливість, вміння працювати в мікрогрупах, доводити розпочату роботу до кінця, розширювати світогляд, виховувати інтерес до традицій українського народу; виховувати любов та повагу до природи, сприяти розвитку творчих здібностей дітей.

4. Правознавчий «Брейн-ринг». Учні 12-17 років.

Мета: систематизувати та розширити знання учнів про документи, що гарантують права дитини та визначають її обов'язки. Розвивати зв'язне мовлення, мислення через вміння аналізувати ситуації, висловлювати власну думку, доводити чи спростовувати твердження. Виховувати людські чесноти і сприяти подоланню недоліків.

5. Заняття «Ефективне спілкування підлітків» для учнів 10-15 років.

Мета: визначити, що таке спілкування, його види, від чого воно залежить і що потрібно робити для того, щоб спілкування було успішним, результативним і приємним.

Локація 7. «Медіабезпека та інтернет-грамотність». Тематичні блоки для локації:

1. Астрономія для дітей. Учні 5-9 класів.
2. Цивільний захист. Учні 9-11 класів.
3. Медіабезпека та інтернет-грамотність. Учні 7-9 класів.
4. Створення комп'ютерної гри у Scratch. Учні 3-5 класів.

Локація 8. «Мистецтво і туризм». Ця локація спрямована на розвиток творчих здібностей дітей і підлітків. 1. Акварельний живопис. Твори мистецтва завжди надихають, захоплюють і окрилюють. Діти опановують технікою акварельного живопису.

Автор курсу – членкиня Спілки дизайнерів України, художниця з великим досвідом викладання, учасниця виставкових заходів.

2. Музична студія. Основна ідея в тому, що музика надихає, окрилює, згуртовує, допомагає релаксувати та перемагати. Учасників спрямовують на те, що опанувати музичний інструмент реально можливо і ніколи не пізно.

Автори курсів – провідні викладачі з великим досвідом підготовки фахівців в сфері музичного мистецтва.

3. Вокальний ансамбль для молоді 15-18 років.

Ансамблеве музикування – це можливість розвивати

естетичний смак та збагачувати себе новими враженнями. Заняття співу впливають на виплеск емоцій, покращення настрою, виникнення почуття безпеки та сміливості у прояві себе. Як і будь-яке заняття творчістю, спів сприяє більш інтенсивній роботі мозку, зміцненню нейронних зв'язків, а також інтенсивному включенню людини в розумовий процес.

4. Онлайн зустрічі, віртуальні подорожі. Ці зустрічі допоможуть дізнатися про унікальні місця України та світу.

5. Хореографічна студія. Головна ідея полягає в тому, що танець – це поема мовою тіла, вир емоцій і почуттів. Адже, сучасна хореографія захоплює всіх.

Автор студії – фахівець в сфері хореографії, член журі численних мистецьких конкурсів.

Локація 9. «Національний мультипредметний тест з математики». Учні 11 класів. Основні напрями, це:

1. Рівняння, нерівності та їх системи.

2. Функції.

3. Ймовірність випадкової події, вибіркові характеристики (середнє значення), аналіз діаграм та графіків.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, в Освітньому хабі у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії можна отримати велику кількість послуг: зокрема обрати з використанням штучного інтелекту професію, оволодіти українською та англійською мовами, отримати психологічну та емоційну підтримку, володіти навичками нового століття (softskills), отримати допомогу у будь-яких питаннях пов'язаних з освітою дітей тощо.

Важливим напрямом діяльності стали заходи в межах проекту «Освітній хаб. Діти», де реалізуються безоплатні курси робототехніки, дитячий онлайн-садок і різноманітні розвиваючі заняття.

Ознайомитися з роботою Освітнього хабу Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії можна відвідавши різноманітні локації, онлайн-екскурсії, які було створено в межах Всеукраїнського проекту з профорієнтації, психологічної допомоги, емоційної підтримки.

Перспективи щодо діяльності Освітнього хабу Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії ми вбачаємо в узагальненні досвіду його організації, розробці методичних рекомендацій щодо його впровадження.

Джерело: Шоробура І.М. Освітній хаб Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії: реалії та перспективи. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 53, т. 2. С. 161–164.

Співпраця Товариства Червоного Хреста та Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії щодо психологічної і соціальної підтримки дітей

Кімната «Простір дружній до дитини» почала свою роботу у Хмельницькому. За підтримки Данського проекту «Психосоціальна підтримка» її створили волонтери Товариства Червоного Хреста. Ідея полягає у всебічній допомозі дітям, котрі пережили психологічне потрясіння через війну. Вони працюють по «гайдах» та у них є відповідні матеріали, де чітко прописана інструкція та логіка взаємодій з дітьми. Вони працюють як волонтери та забезпечують адаптацію дитини до нормальних життєвих умов. Тобто їхня взаємодія пов'язана з тим, щоб надати можливість дітям адаптуватися та повернутися у нормальну соціальну взаємодію.

У Хмельницькій області діє 10 локацій. Це кімнати, де волонтери займатимуться із дітьми внутрішньо переміщених осіб. Приміщення адаптованні під роботу з дітьми віком до 13 років. Загалом у них прописано 5 занять, але вони мають можливість змінювати кожну зустріч та додавати певні елементи, тому волонтери можуть працювати досить довго з дітьми; багато вправ їм подобається повторювати, багато руханок діти самі пам'ятають і просять: «Давайте в цю гру будемо грати!», «Давайте це будемо робити!».

Діти охоче йдуть на контакт, волонтери допомагають їм подолати бар'єри, які виникають під час роботи. Також вона додає, що буває так, що дитина не готова включитися в роботу або бувають ситуації, що група працює, а одна дитина ніби спостерігає і волонтери завжди на локації працюють по декілька людей, тобто хтось супроводжує цю дитину і заохочує, але не змушують, а заохочують.

До проекту залучають молодих спеціалістів, як-от студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Нещодавно Товариство Червоного Хреста з цим закладом освіти підписали меморандум про співпрацю. Представникам навчального закладу дуже сподобалася пропозиція та вони відгукнулися на неї. Також це прекрасна робота для студентів та можливість співпраці. Вони говорять про психологічну та соціальну підтримку. І це дуже важливо, щоб їхні студенти мали таку практику спілкування.

Джерело: Репортаж на телеканалі ТВ7+ Хмельницький з приводу відкриття «Простору дружня до дитини». https://www.facebook.com/watch/?v=433312712039882&extid=CL-UNK-UNK-UNK-AN_GK0T-GK1C-GK2C&ref=sharing

**Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
гостинно запрошує**

Проект «Психологія в дії»

Мета проекту: здійснення психокорекційної допомоги тимчасово переміщеним особам дошкільного і підліткового віку з порушеннями психофізичного розвитку, надання психолого-педагогічного супроводу та консультацій.

Викладачі кафедри психології факультету дошкільної освіти та психології та студенти спеціальності 053 Психологія здійснюють активну волонтерську діяльність в умовах воєнного стану (готують їжу, збирають гуманітарну допомогу для вимушених переселенців, плетуть маскувальні сітки, приймають внутрішньо переселених осіб тощо). При цьому вони не перестають воювати на психологічному фронті. Адже ворог постійно здійснює інформаційно-психологічну війну через поширення фейкової інформації та намагається зламати дух українського народу. Усі разом вони надають волонтерську психологічну допомогу тим, хто її потребує.

Психологічна допомога надається на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії та у приватних центрах і консультативних кабінетах в режимі онлайн та офлайн.

З метою розширення аудиторії тих, хто потребує психологічної підтримки, створено Телеграм канал <https://t.me/Volunteerpsychologists>, куди активно долучились психологи з інших навчальних закладів та міст. Тут психологи пишуть мотивуючі пости, розробляють плакати, надають рекомендації, пропонують різноманітні психологічні техніки для самодопомоги у кризових станах.

Ми маємо дбати про своє ментальне здоров'я, щоб у потрібний момент зреагувати виважено, без паніки, та подбати про людей, які поряд із нами.

Один в полі не воїн, тільки об'єднавши свої зусилля ми переможемо ворога!

Волонтери-викладачі кафедри психології ХГПА, а також студенти-психологи Вам обов'язково зателефонують.

На сьогодні працюємо із закладами:

1. Хмельницький міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
2. Хмельницький обласний центр соціально-психологічної реабілітації
3. Хмельницький інклюзивно-ресурсний центр № 1.

Гуманітарний фронт діє!

Викладачі кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії працюють на волонтерсько-гуманітарному фронті. Започатковано серію лекторіїв на історичну тематику для внутрішньо переміщених осіб із фронтних міст України.

14 квітня 2022 р. к.і.н. Володимир Островий у Хмельницькому центрі "Захист об'єднання волонтерів" спілкувався на тему актуальності історії, особливо у військовий час.

Дискутували чому важливо починати вивчати історію саме сьогодні. Відстежили розгортання історичних процесів нашої країни на прикладі біографії однієї подільської родини через призму тоталітарної епохи ХХ ст.

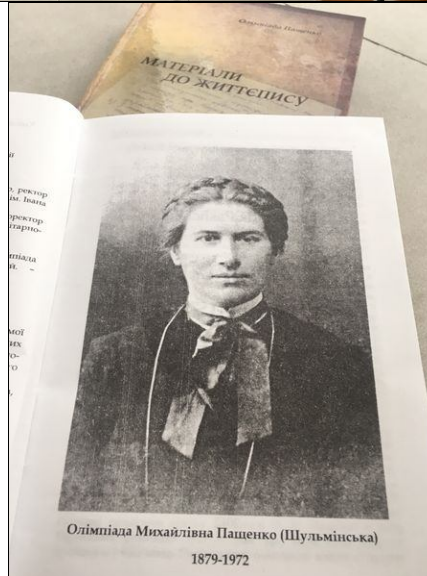
21 квітня 2022 р. у рамках започаткованої серії історичних лекторіїв у Хмельницькому центрі «Захист – об'єднання волонтерів» відбулася зустріч **к.і.н. Сергія Семенчука** із внутрішньо-переміщеними особами із фронтних регіонів України.

Спілкувались на археологічну тематику через призму Губинського городища XII-XIII ст. – одного із укріплених центрів Болохівської землі.

Серію історичних лекторіїв, започаткованих Хмельницькою гуманітарно-педагогічною академією для тимчасово переміщених осіб, продовжив **к.і.н. доцент кафедри суспільних дисциплін Віктор Адамський**.

Зустріч відбулася **28 квітня 2022 р.** у центрі «Захист–об'єднання волонтерів». Спілкувалися на актуальну тему сьогодення: «Жінка на війні (діяльність Олімпіади Пащенко з розвитку українського руху на Поділлі у період Першої світової війни)». Присутніх зацікавила інформація про цю відому історичну постать яка була членом Української Центральної Ради. Учасники зустрічі на згадку отримали книги про Олімпіаду Пащенко «Матеріали до життєпису».

06 травня 2022 р. у Хмельницькому центрі «Захист–об'єднання волонтерів» вже вкотре відбуваються зустрічі із внутрішньо-переміщеними особами із окупованих регіонів України. На цей раз спілкувалися на тему «Мелітопольський курган-пам'ятка археології України». Проведено аналогії між поховальними обрядами скіфів західних та східних регіонів України. Все буде Україна, була і буде! Лекторій проводив **к.і.н., Семенчук Сергій**.

Серію історичних лекторіїв, започаткованих Хмельницькою гуманітарно-педагогічною академією для тимчасово переміщених осіб, продовжив **19 травня 2022 р.** к.і.н. доцент кафедри суспільних дисциплін **Віктор Адамський**. Зустріч відбулася у центрі «Захист-о'єднання волонтерів». Спілкувалися на актуальну тему присвячену Українській революції 1917-1921 рр. Закцентовано увагу присутніх на моделі політичних систем цієї доби. Дано характеристики провідним діячам національного державотворення. Okремо проаналізовано російсько-українські відносини періоду 1917-1921 рр. Спростовано тезу «рашистів» про утворення української державності як радянського (ленінського проекту).

Джерело: <http://osvita.adm-km.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/psyhjlog.pdf>

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька обласна рада
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ (2022 р.)

Книга пам'яті

О 72

Освіта України в умовах війни (2022 р.): Книга пам'яті /
укладачі: І. Шоробура, О. Галус, Б. Крищук, В. Адамський,
В. Островий, Н. Підгурська. Хмельницький: ФОП Стрихар А. М.,
2023. 131 с.

Комп'ютерний набір: *О. Галус, Б. Крищук*

Підписано до друку 26.04.2023. Формат 60x84/8.
Гарнітура Century Schoolbook. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 3,06
Наклад 50 прим. Зам № 27.

Надруковано:
ФОП Стрихар А.М.
м. Хмельницький, вул. Чорновола, 37.
тел.: (096) 709-11-10